

Kouluikäisten kokemusten huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa

Case: Lapsivaikutusten arviointi Nokian Harjuniityn koulussa

Minerva Lappalainen, Valtteri Lindgren & Tommi Vaittinen

OPINNÄYTETYÖ
Lokakuu 2019

Sosiaalian koulutusohjelma

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Sosionomikoulutus

LAPPALAINEN MINERVA, LINDGREN VALTTERI & VAITTINEN TOMMI:
Kouluikäisten kokemusten huomioiminen suunnittelussa ja päätöksenteossa
Lapsivaikutusten arviointi Nokian Harjuniityn koulussa

Opinnäytetyö 90 sivua, joista liitteitä 40 sivua
Lokakuu 2019

Opinnäytetyö oli työelämälähtöinen tutkimus, jossa kartoitimme sekä analysoimme Harjuniityn koulun oppilaiden, henkilökunnan ja oppilaiden vanhempien kokemuksia uudesta yhtenäiskoulusta. Tutkimus oli osa Pirkanmaan LAPE-hankkeen (Pippuri) pilotointeja lapsivaikutusten arvioinnista. Opinnäytetyön tarkoitus oli kartoittaa kokemuksia uudesta yhtenäiskoulusta ja sen tilaratkaisuista. Selkeytimme tiedon keruuta jakamalla sen viiden eri pääteeman alle, jonka pohjalta myös haastattelut laadittiin. Aineiston keruu toteutettiin määrällisen ja laadullisen tutkimusotteen yhdistelmätoteutuksena. Lasten, eli 1-4 - luokkalaisten, haastattelut toteutimme luovia menetelmiä hyödyntäen. 5-9 - luokkalaisten, opettajien ja vanhempien mielipiteet kerättiin paperisella tai sähköisellä kyselylomakkeella. Tulokset analysoitiin tutkimuksen jälkeen ja niistä toimitettiin raportti Nokian kaupungille elokuussa 2018. Raportoinnin jälkeen perehdyimme lapsivaikutusten arvioinnin teoriaan, historiaan ja toteutuksiin. Niiden pohjalta arvioimme oman tutkimuksemme ja toimintamme.

Koulun oppilaiden, vanhempien ja henkilökunnan haastattelemisen tuotti hyödynnettävää tietoa Nokian kaupungille siitä, mitä kohderyhmien näkökulmasta tulisi huomioida tulevassa koulurakennushankkeessa. Vastaajilla oli valmiita kokemuksia vähintään Harjuniityn koulurakennuksen tilaratkaisuista ja nyt näiden käyttäjäkokemuksia voidaan hyödyntää tulevissa tilaratkaisuissa. Lapsivaikutusten arviointia ja haastatteluja voidaan toteuttaa edelleen aina tulevissa päätöksentekoprosesseissa, mikä mahdollistaa kunnan asukkaiden osallistamista kunnan päätöksentekoon enemmän.

Opinnäytetyön tavoitteena oli saattaa lasten ääni kuuluviin uusia yhtenäiskouluja suunniteltaessa ja kehittää lapsivaikutusten arviointia. Halusimme myös omalta osaltamme lisätä tietoisuutta aiheesta ja sen tärkeydestä päätöksenteossa. Toivomme, että lapsivaikutusten arvioinnista tulisi merkityksellinen, rutiininomainen osa päätöksentekoprosessia kunnissa ja valtakunnallisesti.

Asiasanat: lapsivaikutus, arviointi, koulurakennus, yhtenäiskoulu

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Bachelor of Social Services

LAPPALAINEN MINERVA, LINDGREN VALTTERI & VAITTINEN TOMMI:
Taking account of children's experiences in planning and decision making
child impact assessment Nokia's Harjuniitty's school

Bachelor's thesis 90 pages, appendices 40 pages
October 2019

Our thesis was a work-oriented research, mainly based on children's opinions and experiences about the new comprehensive school in Nokia. We also collected information from other interest groups about this subject. The research was based on five themes. Students from first to fourth grade were interviewed face to face and by using creative methods. Electronic and paper questionnaires were used to collect opinions from personnel, parents and students from fifth to ninth grade. The data was analysed, and the result was a fifty-page report which was delivered to the subscriber (city of Nokia) in August 2018. Then we focused on collecting information about the theory and history of child impact. Other researches about the subject were also researched and discussed.

Interviewing students, parents, teachers and other school staff produced useful information regarding new planned schools in the city of Nokia. Interviews revealed clearer user-perspective on what should be taken into consideration, when planning new spaces for public education. We believe child impact assessment and hearing public opinion during decision-making in local council - level is essential for citizen activity. Involvement enables participation of common people, who could have more impact on local politics.

The target of the thesis was to bring out children's voice when planning a new comprehensive school, and to develop the assessment of child impact even more. We want to increase the knowledge of this subject and underline its importance. The research was made in close cooperation with the teachers, principal and our contacts in city of Nokia.

Key words: child impact, assessment, school building, comprehensive school

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	LAPSI- JA PERHEPALVELUIDEN MUUTOSOHJELMA OPINNÄYTETYÖN TAUSTALLA.....	7
	2.1 Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman taustoja.....	7
	2.2 Lape-hankkeen tavoitteet ja sisällöt	8
	2.3 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset	9
3	LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI.....	10
	3.1 Lapsivaikutusten arviointi käsitteenä ja päätöksenteossa	10
	3.2 Lapsivaikutusten arviointi lainsäädännössä	11
	3.3 Aiempia tutkimuksia	12
	3.4 Lapsivaikutusten arvioinnin menetelmät	13
	3.5 Lapsivaikutusten arviointi lapsen osallistajana	14
	3.6 Pilottihanke Nokian kaupungilla	15
4	OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS OSANA NOKIAN KAUPUNGIN PILOTTIHANKETTA	16
	4.1 Toteutus	17
	4.2 Henkilökunnan haastattelu työskentelyn pohjana	17
	4.3 Aineiston keruun menetelmät.....	18
	4.3.1 Aineistonkeruu 1-4. luokkalaisilta	19
	4.3.2 Aineistonkeruu 5-9. luokilta	23
	4.3.3 Aineistonkeruu oppilaiden vanhemmilta	23
	4.4 Aineiston analyysi	24
	4.5 Teemat työskentelyn tukena	25

5	KESKEISET TULOKSET	29
5.1	Yhteenveto.....	35
6	JOHTOPÄÄTÖKSET, POHDINTA JA ARVIOINTI.....	37
6.1	Harjuniityn yhtenäiskoulun lapsivaikutukset	37
6.2	Lapsivaikutusten arviointi osallistavana prosessina	38
6.3	Suunnittelun ja toteutuksen analysointi	40
6.4	Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus.....	41
6.5	Tulevaisuudessa	44
	LÄHTEET.....	46
	LIITTEET	50
	Liite 1. Vanhempien kyselylomake.....	50
	Liite 2. Henkilökunnan kyselylomake	53
	Liite 4. 1-4 -luokkien opettajien ohjeistus	57
	Liite 5. Tulososio raportista Nokian kaupungille	60

1 JOHDANTO

Yhteiskunnallisia päätöksiä tehdessä lapsen kuuleminen on helposti nähtävissä työläänä ja niukasti lisäarvoa tuovana rasitteena prosessissa. Lapsen kyky arvioida ja kertoa mielipiteensä voi näyttäytyä aikuisen silmin merkityksettömältä. Lasta koskevissa päätöksissä lapsi on kuitenkin usein tilanteen paras asiantuntija. Lapsen kokemuksen huomioiminen vaatii usein nokkeluutta ja kärsivällisyyttä. Tällä panostuksella päätöksenteko saadaan varmemmalle pohjalle, kun todennäköisemmin saadaan halutumpi ja kohdennetumpi vaikutus. Lapsivaikutuksia voidaan arvioida monella tasolla. Huonoimmillaan niin, että se voidaan kuitata huomioiduksi ilman todellista merkitystä, eli vaikutusten arviointi on vain muodollinen osa prosessia.

Kiinnostuimme lapsivaikutusten arvioinnista sen tärkeyden ja lapsiin liittyvän ulottuvuuden vuoksi. Konteksti, jossa opinnäytetyömme olemme toteuttaneet, on LAPE-hankkeen pilotointi Nokian kaupungilla, koskien lapsivaikutusten arviointia ja koulutilojen tilaratkaisuja. Projektiin oli helppo tarttua sen strukturoidun ja konkreettisen aloituksen vuoksi. Koko prosessi saatiin näin vahvasti urilleen. Tutkimusosuus tehtiin tiiviissä yhteistyössä Harjuniityn koulun ja Nokian kaupungin kanssa. Harjuniityn koululla tekemämme tutkimuksen lisäksi perehdyimme aiemmin tehtyihin tutkimuksiin ja lapsivaikutusten arvioinnin perusteisiin. Liitteenä olevan raportin toimitimme ja esittelimme Nokian kaupungille ja LAPE-hankkeen edustajille. Tilaisuuteen osallistui myös paikallislehden toimittaja, joka teki artikkelin aiheesta (Nokian uutiset 2018). Viittaus raporttiimme päättyi myös Pirkanmaan LAPE-hankkeen käsikirjaan (LAPE Pirkanmaa 2018).

Opinnäytetyö etenee työn lähtökohdista LAPE-hankkeen konseptiin, josta lapsivaikutusten arvioinnin peruskäsitteeseen. Tätä seuraa tutkimusmenetelmien purkaminen ja raporttiosiossa esille tulleiden tuloksien tiivistäminen. Opinnäytetyön lopuksi analysoimme tutkimuksen toteutusta, saatuja tuloksia sekä pohdimme lapsivaikutusten arviointia tulevaisuudessa.

2 LAPSI- JA PERHEPALVELUIDEN MUUTOSOHJELMA OPINNÄYTE- TYÖN TAUSTALLA

2.1 Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman taustoja

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE) on yksi hallituksen kärkihankkeista, joka on ollut käynnissä vuosina 2016-2019. Muutosohjelman toiminta-ajatuksena on kehittää palveluita lapsi- ja perhelähtöisempään suuntaan, vahvistaa lapsen oikeuksia ja luoda tietoperustaisuutta vahvistavaa toimintakulttuuria. (LAPE Pirkanmaa 2017a)

LAPE-hanke toteutuu yhteistyössä eri toimijoiden välillä ja hanketta johtavat sosiaali- ja terveysministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö. Muutosohjelman toimeenpanoa tukee Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ja hankkeen koordinoimista vastaa THL:n Lapset, nuoret ja perheet -yksikkö. (Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2018a)

LAPE-hankkeen taustalla ovat havainnot siitä, että lasten, nuorten ja perheiden palvelutarpeet eivät kohtaa olemassa olevien palveluiden kanssa. Palvelut ja erilainen toiminta ovat hajautuneina eri sektoreille sekä toimipisteisiin, joka on tehnyt palvelujärjestelmästä pirstaleisen. Ilman LAPE-hanketta ja sen myötä tulevia muutoksia, lasten, nuorten ja perheiden palvelut eivät riitä vastaamaan huomattaviin haasteisiin terveyden sekä hyvinvoinnin osalta, kuten lisääntyviin mielen-terveys- ja päihdeongelmiin sekä eriarvoistumiseen. (Sosiaali- ja terveysministeriö: Kohti lapsi- ja perhelähtöisiä palveluita n.d.)

2.2 Lape-hankkeen tavoitteet ja sisällöt

LAPE-muutosohjelman tavoitteena on vahvistaa suotuisaa kasvu- ja oppimisympäristöä lapsille ja nuorille sekä lisäksi tukea perheiden hyvinvointia. Tulevaisuudessa tavoitteena on, että asiakkaat saavat oikeanlaista tukea oikeaan aikaan, jolloin pystytään siirtymään korjaavista palveluista enemmän ennalta ehkäiseviin palveluihin. (Sosiaali- ja terveysministeriö: LAPE on lasten hyvinvoinnin ja oppimisen asialla n.d.)

LAPE-muutosohjelman sisällä tehdään muutostyötä kansallisesti ja maakunnallisesti. Jokaisen tulevan maakunnan alueella muutostyötä on toteutettu vuosina 2017-2018 ja maakunnittain on valittu yksi painopiste, johon kehitystyö keskittyy. (Sosiaali- ja terveysministeriö: LAPE on lasten hyvinvoinnin ja oppimisen asialla n.d.) Osana toimintakulttuurin muutosta Pirkanmaalla vahvistetaan päätöksenteon ja palveluiden toimintakulttuuria, joka pohjautuu lapsen oikeuksiin ja tietoon, ammatillista osaamista ja johtamista kehittämällä sekä tukemalla lapsivaikutusten arvioinnin käyttöönottamista (LAPE Pirkanmaa 2017b). Toimintakulttuurin muutoksen avulla kuntien ja maakuntien hallinnossa ja päätöksenteossa tulisi huomioida lapsiystävällisyys lapsen oikeuksien näkökulmasta (Sosiaali- ja terveysministeriö: LAPE on lasten hyvinvoinnin ja oppimisen asialla n.d.).

Tavoitteena on, että LAPE-hankkeen päätyttyä päättäjät ja muut ammattilaiset tuntisivat lapsen oikeudet aiempaa paremmin. Pyrkimyksenä on, että aikuiset huomioisivat entistä enemmän lasten ja nuorten mielipiteitä heidän omissa toimintaympäristöissään ja että päättäjät ottavat selvää päätöksiensä vaikutuksista lapsiin, ennen kun päätöksiä tehdään. (Sosiaali- ja terveysministeriö: Kohti lapsi- ja perhelähtöisiä palveluita n.d.) LAPE-hankkeen myötä vuoteen 2025 mennessä odotetaan nähtävän erilaisia muutoksia lasten hyvinvointiin liittyen, esimerkiksi että lasten, nuorten ja perheiden kokemukset osallisuudesta ja kohdatuksi tulemisesta ovat vahvistuneet (Sosiaali- ja terveysministeriö: Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma n.d.).

2.3 Opinnäytetyön tarkoitus ja tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoitus oli kartoittaa, mitä mieltä Harjuniityn yhtenäiskoulun oppilaat, henkilökunta ja oppilaiden vanhemmat olivat koulun tilaratkaisuista. Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä ymmärrystä lapsivaikutusten arvioinnista. Toinen tavoite on saada tietoa tilaratkaisujen lapsivaikutuksista, jotta Nokian kaupunki saa tietoa tulevien koulurakennushankkeiden suunnittelua varten. Toiveenamme on, että tulevat koulurakennukset ympäristöineen olisivat turvallisempia ja toimivampia lasten näkökulmasta, sekä lasten kokemus olisi huomioitu päätöksenteossa. Yksi opinnäytetyö ei voi olla kaiken kattava työkalu koulusuunnittelussa, mutta kerätty aineisto, analyysi ja pohdinta tukevat osaltaan Nokian kaupunkia koulurakennusten lapsilähtöisessä suunnittelussa.

Tutkimuskysymyksemme ovat:

Millaisia ovat Harjuniityn yhtenäiskoulun tilaratkaisujen lapsivaikutukset?

Miten lapsivaikutusten arviointia voi toteuttaa osallistavana prosessina?

3 LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL) määrittelee lapsivaikutusten arvioinnin olevan yhteiskunnallisten päätösten sekä toimenpiteiden arviointia lasten kannalta ja lasten näkökulmasta. Lapsivaikutusten arviointia voidaan toteuttaa päätöksien suunnitteluvaiheessa ja/tai toimenpiteiden seurauksia arvioitaessa. (Lapsivaikutusten arviointi 2018b)

Lapsivaikutusten arvioinnissa tarkastellaan tekijöitä, jotka vaikuttavat lasten hyvinvointiin ja oikeuksiin. Lapsivaikutusten arviointi on väline vahvistaa lasten ja nuorten osallisuutta, heidän kuulemisensa on tärkeä osa lapsivaikutusten arviointia. (Aluehallintovirasto 2018)

3.1 Lapsivaikutusten arviointi käsitteenä ja päätöksenteossa

Lapsivaikutusten arviointi toimii päätöksenteossa välineenä lapsen edun selvittämiseen. Lapsen edun selvittämistä ja lapsivaikutusten arviointia on mahdollista käyttää yksittäisen päätöksenteon tukena mutta lisäksi sitä voi hyödyntää laajemmin toimintatavan muodossa (Nurmi & Rantala 2011, 35). Lapsivaikutusten arvioinnin avulla pyritään varmistamaan, että kaikissa toiminnoissa ja päätöksenteossa harkitaan lapsen etua. Lapsivaikutusten arviointi voi kohdistua yleisesti lapsiin tai tiettyyn lapsiryhmään, jota päätöksen vaikutukset koskettavat. (Lapsen oikeudet n.d.)

Lapsivaikutusten arviointia voidaan tehdä eri muodoissa:

- *Ennakoarvioinnissa* lapsiin kohdistuvia vaikutuksia arvioidaan etukäteen, ennen suunnitteilla olevan päätöksen toteuttamista
- *Prosessiarvioinnissa* lapsiin kohdistuvia vaikutuksia ja toimeenpanon sujumista tarkastellaan päätöksen toteuttamisen yhteydessä
- *Seuranta-arvioinnissa* lapsiin kohdistuvia vaikutuksia selvitetään jälkikäteen, millä tavoin aiemmin tehty päätös on vaikuttanut lapsien elämään.

(Taskinen 2006, 10)

Lapsivaikutusta arvioitaessa käytetään lasten antamaa palautetta päätöksenteon heihin kohdistuvan vaikutuksen arvioimiseen. Lapsivaikutuksia arvioitaessa otetaan huomioon kokonaisvaltaisia, välillisiä ja välittömiä vaikutuksia. Arvioista tehdään johtopäätöksiä siitä, millaiseen toimintaan päätöksen teon olisi viisainta johtaa. (Kirkkohallitus 2015, 8 & 25)

Parhaiten voidaan havainnollistaa erilaisten päätöksiä vaikutusta lasten elämään, kun päätökset kohdistuvat lasten elinympäristöön. Lapset ovat aikuisiin nähden konkreettisemmin yhteydessä ja sidoksissa ympäristöön, jossa he elävät. Esimerkiksi oppilaitosten ulkoiset ja toiminnalliset ympäristöt vaikuttavat lapsiin paljon. Koulujen sijainnilla, piha-alueen ja sisätilojen ulkonäöllä sekä tilojen mahdollisella toiminnallisuudella on suuri merkitys. Lasten arkeen vaikuttavat suoranaisesti esimerkiksi liikennejärjestelyt tai urheilukentän rakentaminen. (Taskinen 2006, 4)

3.2 Lapsivaikutusten arviointi lainsäädännössä

Suomi on oikeudellisesti sitoutunut lapsivaikutusten arviointiin ratifioidessaan YK:n lasten oikeuksien sopimuksen. Lapsen oikeuksien yleissopimus pitää sisällään neljä keskeistä periaatetta, joita valtioiden tulee noudattaa soveltaessa kaikkia oikeuksia. (YK:n lapsen oikeuksien sopimus n.d.) Lapsen oikeuksien sopimuksen johtava periaate on lapsen etu (Taskinen 2006, 6). YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa artiklassa 3:1 määrätään, että kaikissa yhteiskunnan toimissa ja päätöksissä, jotka koskettavat lapsia on ensisijaisesti huomioitava lapsen etu (YK:n lapsen oikeuksien sopimus n.d.).

Suomessa lapsivaikutusten arviointiin osana yhteiskunnallista päätöksentekoa velvoittaa esimerkiksi perustuslaki ja lapsen oikeuksien sopimus (Alila 2011, 33). Suomessa ihmisiin kohdistuvien vaikutusten (IVA) arviointi on ollut lakisäätteistä vuodesta 1994 alkaen, jolloin astui voimaan laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä. Lain mukaan ympäristövaikutuksilla tarkoitetaan erilaisten hankkeiden tai toiminnan aiheuttamia vaikutuksia, jotka yhdistyvät välittömästi tai välillisesti muun muassa ihmisten terveyteen, elinoloihin ja viihtyvyyteen. Lapsivaikutusten arvioinnin katsotaan olevan osa ihmisvaikutusten arviointia, joten näin ollen lapsivaikutusten arviointi voidaan nähdä myös lakisäätteenä. (Alila 2011, 17)

Lapsilla ei ole lainsäädännöllisesti oikeustoimikelpoisuutta itseään koskevassa päätöksen teossa lukuun ottamatta tiettyjä poikkeuksia, siksi lapsivaikutuksen arviointi vetoaakin lapsen osallisuusoikeuteen, joka täydentää lapsen oikeutta olla osana itseään koskevaa päätöksen tekoa (Pajulammi 2014, 79). Myös hallintolain normit pätevät niin, että esimerkiksi peruskouluoppilaalla on oikeus tulla kuuluksi itseään koskevassa päätöksenteossa (Pajulammi 2014, 366). Lapsivaikutusta arvioimalla pyritään saamaan lapsen ääni kuuluviin heitä koskevissa asioissa, vaikkei heidän kuulemiseensa olisi juridisia pakotteita.

3.3 Aiempia tutkimuksia

Suomen evankelisluterilainen kirkko lisäsi 2015 kirkkojärjestykseen säännöksen liittyen lapsivaikutusten arviointia. Säännöksen mukaan lapsen edun edistämiseksi kirkollisen viranomaisen on päätöksen valmistelussa arvioitava ja otettava huomioon sen vaikutukset lapsiin. Kirkkojärjestyksen muutoksella halutaan vaikuttaa siihen, että lapsen kokonaisvaltainen hyvinvointi kirkossa ja yhteiskunnassa paranee. (Kirkkohallitus 2015, 5) Tämän linjauksen pohjalta kirkkoa voidaan pitää lapsivaikutusten arvioinnissa edelläkävijänä maassamme. Seuraavilta vuosilta löytyy opinnäytetöitä, joissa arvioidaan säännöksen toteutumista kirkon eri toimipisteissä tai toimijoissa.

Saarisen (2015) tekemä opinnäytetyö kartoitti, kuinka Helsingin seurakuntien päätöksenteossa on aloitettu lapsivaikutusten arviointi. Tämän lisäksi opinnäytetyön tavoitteena oli olla käynnistämässä lapsivaikutusten arviointia tukevaa toimintaa Helsingin seurakuntayhtymän sisällä. Vuonna 2015 muutamissa Helsingin seurakunnissa lapsivaikutusten arviointi näyttäytyi jo osana seurakunnan toimintatapaa, mutta kuitenkin monessa seurakunnassa toivottiin vielä osaamisen vahvistumista ja rutiinien muodostumista lapsivaikutusten arviointiin liittyen.

Lapsivaikutusten arviointia on tehty myös eri kunnissa liittyen lapsia ja nuoria koskeviin päätöksiin. Vuonna 2017 Huittisissa tehtiin osana perusopetuksen palveluverkkoselvitystä lapsivaikutusten arviointi. Arvioinnin myötä perusopetuksen oppilaat, huoltajat, henkilöstö ja kuntalaiset tulivat kuulluksi sekä saivat ottaa kantaa erilaisiin asioihin, kehityskohteisiin ja kouluverkon muutoksiin. (Honkanen 2017 & Mattila 2017)

Vuonna 2016 Kuopiossa kahden koulun oppilaat pääsivät suunnittelemaan ja ideoimaan koulun piha-alueita, yhdessä Kuopion muotoiluakatemia sekä kaupungin asiantuntijoiden kanssa. Koululaiset ideoivat ratkaisuja oman koulunsa arkisiin käytännön ongelmiin, esimerkiksi parkkipaikan ja pelialueiden sijaintiin. (Yle uutiset 2016)

3.4 Lapsivaikutusten arvioinnin menetelmät

Lapsivaikutusten arvioinnissa tärkeitä tietolähteitä ovat mahdolliset aiemmat suunnitelmat ja tilastot arvioitavaan aiheeseen liittyen. Lasten ja vanhempien haastattelut ja erilaiset kyselyt ovat merkittäviä arviointia tehdessä, lisäksi on hyvä selvittää eri viranomaisten kuten koulun, nuorisotoimen tai seurakunnan työntekijöiden näkemykset. (Taskinen 2006, 14)

Haastattelujen avulla esiin tulee enemmän yksilöllisiä näkemyksiä, mutta etenkin teemahaastattelujen tekeminen vie paljon aikaa eikä niitä näin ollen voi järjestää kovin suurelle joukolle. Tärkeää onkin huomioida, että erilaisilla tekniikoilla kerätty aineisto saattaa painottua eri tavoin. Erilaisia tekniikoita ja menetelmiä onkin hyvä yhdistää, jotta asiaan liittyen saadaan riittävän luotettava näkemys. (Taskinen 2006, 14)

3.5 Lapsivaikutusten arviointi lapsen osallistajana

Lapsivaikutusten arvioinnissa on keskeistä ottaa huomioon lasten ja nuorten oma näkökulma aikuisten näkökulman rinnalla. Jo uudistusten ja päätösten suunnitteluvaiheessa tulisi huomioida lasten ja nuorten mielipiteet. Lapsivaikutusten arvioinnin avulla voidaan tuoda esiin lapsen etu ja oikeudet sekä tukea lasten kuulemiseen ja osallistumiseen liittyviä käytänteitä. (Lapsen oikeudet) Lasten näkökulmasta asiat usein näyttävät erilaiselta kuin aikuisen silmin, aikuisten mielestä merkityksettömät tekijät voivat lapsille olla päinvastoin hyvinkin tärkeitä (Alila 2011, 36). Lapsivaikutusten arvioinnin menetelmien tarkoitus tiedonkeruun lisäksi on käydä vuoropuhelua, joka luo yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja kuulluksi tulemisen kokemuksia (Honkanen 2017, 26).

Lapsivaikutusten arvioinnin toteuttaminen edellyttää aikuiselta pysähtymistä kuuntelemaan lapsen ja nuoren mielipiteitä ja lapsilähtöisten menetelmien hyödyntämistä. Lapsivaikutusten arviointi on vuorovaikutuksellista, lapset ja nuoret otetaan mukaan heitä koskevien päätösten suunnitteluun. Lapsien kanssa on tärkeää keskustella, miten heiltä esiin tulevat näkemykset huomioidaan ja missä tapauksissa niitä ei mahdollisesti voida toteuttaa. (Honkanen 2017, 23)

Lapsen edun selvittäminen edellyttää aikaa ja vaivannäköä. Lasten mielipiteiden selvittämisestä ja lapsen edun arvioimiseen nähtyä vaivaa voi tarkastella myös siitä näkökulmasta, että mitä hyötyä ja iloa selvityksestä syntyy. Kun lasten omista näkemyksistä ollaan kiinnostuneita ja niitä kartoitetaan, lapsille syntyy kokemus, että heitä arvostetaan. Kuulluksi tuleminen ja mukana oleminen yhdistävät lapsia suhteessa omaan yhteisöönsä, vaikkakaan lopputulos ei aina vastaisikaan heidän mielipiteitään. (Nurmi & Rantala 2011, 36)

Harjuniityn koulun oppilaskunta toteutti tutkimuksemme tiedonkeruun 5-9 –luokkalaisten osalta järjestämällä luokkakokouksen luokittain, jossa oppilaat vastasivat kysymyksiin pienryhmissä. Oppilaskunnan tehtäväksi on perusopetuslaissa määritelty oppilaiden yhteistoiminnan vaikutusmahdollisuuksien edistäminen sekä osallistumisen edistäminen oppilaita koskevissa asioissa (Gretschel & Kiilakoski 2012, 105). Näin ollen oppilaskunnan merkitys lapsivaikutukseen voidaan nähdä merkittävänä olettaen jäsenvalinnan ja toiminnan olevan demokraattista. Ja kuten *Demokratiaoppitunti* -kirjassa mainitaan, oppilaskuntatoiminnan yksi ydintehtävistä on tuottaa kouluyhteisössä kokemuksia siitä mitä demokraattisessa yhteisössä toimiminen on (Gretschel & Kiilakoski 2012, 120-121). Ottamalla osaa tutkimukseemme Harjuniityn koulun oppilaskunta merkittäväällä tavalla osallisti haastattelemiaan oppilaita sekä vaikutti heidän mielipiteensä esille tuloon ja toimittamiseen asianosaisille. Kokemuksemme kautta he ovat vertaisina erityinen ryhmä tämänkaltaisia tutkimuksia ja tiedonkeruita tehdessä.

3.6 Pilottihanke Nokian kaupungilla

Pirkanmaalla LAPE-hankkeen toimesta lapsivaikutusten arviointia pilotoitiin yhteensä kolmessa eri kunnassa. Pilottihankkeiden tavoitteena oli muun muassa selkiyttää LAVA-toimintamallin sisältöä maakunnan tasolla, selvittää kuinka LAVA-toiminnan periaatteet toteutuvat Pirkanmaalla, kartoittaa sekä tunnistaa lasten ja perheiden osallisuus arviointia tehtäessä sekä luoda Pirkanmaalle oma toimeenpanosuunnitelma LAVA-mallista ja lopuksi ottaa kehitelty malli käyttöön. (LAPE Pirkanmaa 2017c) Taskisen (2006, 14) mukaan ennen, kun tehdään lapsia koskevia suuria päätöksiä, olisi hyvä toteuttaa pilottikokeilu, jonka tuloksia voidaan hyödyntää johtopäätöksien tekemiseen ja näin ollen mahdollisesti muuttaa alkuperäistä suunnitelmaa päätöksentekoon liittyen.

Nokian kaupungilla lapsivaikutusten arvioinnin kohteena oli Harjuniityn yhtenäiskoulun tilaratkaisut. Lapsivaikutusten arviointiin osallistui työryhmä, jossa oli mukana työntekijöitä Harjuniityn koulusta, Nokian kaupungin nuorisopalvelusta, Mannerheimin lastensuojeluliiton Nokian yhdistyksestä sekä sosionomiopiskelijoita Tampereen ammattikorkeakoulusta.

4 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS OSANA NOKIAN KAUPUNGIN PILOTTI-HANKETTA

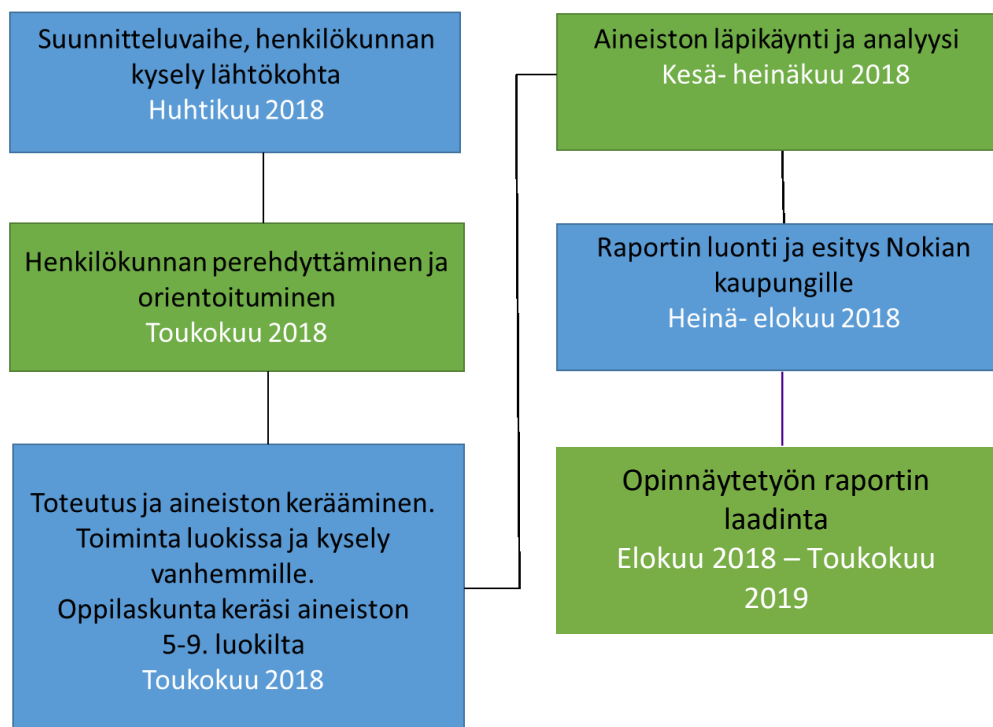
Nokia on reilun 30 000 asukkaan kaupunki, joka sijaitsee Pirkanmaalla (Nokian kaupunki 2018) lähellä Tamperetta. Kaupungissa on yhdeksän alakoulua (luokat 1-6) ja kaksi yläkoulua (luokat 7-9). Näiden lisäksi kaupungissa toimii tällä hetkellä Harjuniityn yhtenäiskoulu ja Rajasalmen koulu, joka tarjoaa opetusta kaikilla luokka-asteilla kehitysvammaisille oppilaille. (Nokian kaupunki: Peruskoulut n.d.)

Harjuniityn asuinalue sijaitsee Nokian länsipuolella ja asukkaita asuinalueella on noin 2500 (Nokian kaupunki: Harjuniitty n.d.). Harjuniittyyn valmistui Nokian ensimmäinen yhtenäiskoulu vuonna 2015, jossa toimivat 1-9 -luokka-asteet. Koulun lisäksi saman rakennuksen yhteydessä toimii Harjuniityn päiväkoti. Koulun välittömässä yhteydessä sijaitsee liikuntahalli, urheilukenttä sekä monipuoliset ulkoilumaastot. (Nokian kaupunki: Harjuniityn koulu n.d.) Nokian kaupungilla on suunnitteilla rakentaa keskustaan uusi yhtenäiskoulu. Harjuniityn koulu on Nokialla ensimmäinen yhtenäiskoulu, joten yhtenäiskoulun hyvistä ja kehitettävistä osaluista haluttiin ottaa selvää kaupungin tulevia rakennushankkeita varten.

“Lapsiystävällinen hallinto”, jossa päätökset tehdään lasten hyvinvointia ja etua silmällä pitäen (Riggio 2002, 45). Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arviointi tulisi ottaa osaksi päätöksentekoa, kun kunnassa tehdään erilaisia päätöksiä, jotka vaikuttavat tai kohdistuvat lapsiin (Taskinen 2006, 5). Nokian kaupungin uusi yhtenäiskoulu on vasta suunnitteilla ja siihen liittyvät tulevat päätökset ovat liian pitkällä tulevaisuudessa opinnäytetyötä ajatellen. Haluamme selvittää valmiin päätöksenteon vaikutusta lapsiin. Tässä tapauksessa miten Harjuniityn koulun rakennus- ja tilaratkaisut ovat vaikuttaneet lapsiin ja heidän toimintaansa. Viitekehystenämme on se, että lapsivaikutuksella on olennainen rooli sille, miten päätöksenteko heijastuu heidän todellisuuteensa samalla tavalla, miten poliittisella päätöksenteolla on suora vaikutus äänioikeuden omaavan kansalaisen todellisuuteen.

4.1 Toteutus

Opinnäytetyöprosessi käynnistyi huhtikuussa 2018 suunnitelulla. Koko työskentelyn kannalta keskeisin ajankohta oli toukokuu 2018.

KUVIO 1. Toimeksiannon eteneminen

Toukokuussa 2018 työskentelimme yhteistyötahojen kanssa, toteutimme kaikki kyselyt Harjuniityn koululla sekä avasimme vanhempien kyselypohjan verkossa. Seuraavien kuukausien aikana, kesä-heinäkuussa, analysoimme aineiston ja laadimme siitä raportin, jonka luovutimme Nokian kaupungille elokuussa.

4.2 Henkilökunnan haastattelu työskentelyn pohjana

Koulun henkilökunta haastateltiin paperisen kyselylomakkeen avulla, joka sisälsi pelkästään avoimia kysymyksiä (Liite 2). Harjuniityn koulu oli itse tuottanut ja teettänyt tämän kyselyn ennen meidän yhteistyömme alkua.

Otimme tämän kyselyn pohjaksi muille haastatteluille ja kyselyille paitsi oman työskentelymme tueksi, myös vastataksemme Harjuniityn koulun ja Nokian kaupungin omiin tietointresseihin. Sovelsimme henkilökunnan kyselyn eri kohderyhmille niin, että kysymysten asettelu puhutteli heidän näkökulmiansa palvelunkäyttäjinä.

4.3 Aineiston keruun menetelmät

Opinnäytetyön aineiston keräämistä ja analysointia varten kehiteltiin viisi erilaista teemaa; *esteettisyys*, *rutiinien sujuvuus*, *sosiaaliset suhteet*, *toiminnan mahdollistaminen* ja *turvallisuus*. Teemat syntyivät Harjuniityn koulun tekemän kyselylomakkeen pohjalta, joka oli luotu koulun henkilökuntaa varten. Teemat tukivat työskentelyä aineistoa kerätessä, analysoitaessa ja raportoitaessa.

Kyselyn toteuttaminen mahdollistaa laajan tutkimusaineiston keräämisen, tutkimukseen saadaan todennäköisemmin osallistumaan suurempi joukko henkilöitä ja kyselyn avulla voidaan samalla kysyä useita eri asioita. Tutkimusmenetelmänä kysely on tehokas, koska se säästää sekä tutkijoiden että tutkimukseen osallistuvien aikaa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 195) Tekemämme tutkimuksen kohdalla kysely osoittautui hyväksi tutkimusmenetelmäksi. Meillä ei ollut resursseja tavata kaikkia koulun oppilaita ja lisäksi koimme, että oppilaiden vanhempien mielipiteiden selvittäminen e-lomakkeen avulla oli helpoin väylä tavoittaa mahdollisimman paljon vastaajia.

4.3.1 Aineistonkeruu 1-4. luokkalaisilta

Käytimme 1-4. luokkalaisten oppilaiden kanssa piirtämisen ja kirjoittamisen luovia menetelmiä, jossa oppilaat saivat 2-3 hengen ryhmissä tehdä piirroksen heille koulurakennuksesta mieleen tulevista asioista. Jokaiselle luokalle annettiin oma teema/teemoja joiden kautta pohtia koulurakennusta. Oppilaille esiteltiin esimerkkikysymyksiä, joiden pohjalta tuotosta sai lähteä tekemään.

Taskisen (2006, 19) mukaan lapsivaikutuksia arvioitaessa on hyvä kerätä samanaikaisesti sekä määrällistä, että laadullista aineistoa. Aineiston käsittelemisessä on parasta käyttää teemoittelua, jotta moniväriset vastaukset selkiintyvät selkeiden aihepiirien alla. Tuotosten ja lasten suullisten kertomusten keräämisessä sovelsimme teemahaastattelun periaatteita, yhdistellen kvalitatiivisuutta ja kvantitatiivisuutta. Eskolan ja Suorannan (2000, 86) mukaan teemahaastattelussa suoritetaan haastattelua ennalta määriteltyjen teemojen pohjalta, jossa kuitenkin pyritään huomioimaan yksilölliset tulkinnat ja merkityksenannot. Tyypillistä teemahaastattelulle on, että samat teemat käsitellään koko kohderyhmän kanssa, mutta aikaresurssien puutteen vuoksi teemat täytyi jaotella sattumanvaraisesti eri osille kohderyhmää, tässä tapauksessa luokittain.

KUVA 1. Harjuniityn koululaiset piirtävät ehdotuksiaan toimivasta koulurakennuksesta.

“Onko tämä sun mielestä kivan näköinen koulurakennus? Mikä siinä on sulle kivan näköistä? Mikä sun mielestä ei ole niin kivan näköistä? Millainen olisi kaunis koulurakennus?”

Ennen tutkimuksen aloittamista päädyimme yhdessä työryhmän kanssa siihen, että lasten haastatteluun käytettiin luovia menetelmiä. Päädyimme ratkaisuun, jossa annoimme oppilaille vaihtoehtoiksi sekä piirtämisen että kirjoittamisen. Tämä oli perusteltu ratkaisu kuten Kurttila (2011, 74) kirjoittaa että lasten kuuleminen vaatii osallistavia toimenpiteitä, kuten sadutusta tai lasten kuulemista kuvien avulla. Helavirta (2007, 637) kertoo kokeneensa lapsia haastatellessaan piirtämisen tarjonnan lapsille mahdollisuuden irrottautua ja rentoutua keskustelusta ja haastattelijan katseesta. Pidimme tärkeänä säilyttää myös kirjoittamisen vaihtoehtona huomioon ottaen haastateltavien suuren määrän ja 1-4 -luokkalaisten ikäjakauman, jossa vanhimmat oppilaat olivat 10-11 -vuotiaita. Piirtämisen ohessa pidimme välttämättömänä tarkentavien kysymysten ja omien muistiinpanojen tekemisen piirroksista tulosten analysointia ajatellen.

Kun lapset otetaan mukaan tiedonkeruuprosessiin, on tärkeää käyttää kieltä ja käsitteitä, jotka lapset ymmärtävät (Taskinen 2006, 15). Lasten kohdalla käytettävän kielen ja käsitteiden ymmärrettävyys vielä korostuu (Kurttila 2011, 74).

Olimme lapsitajuistaneet lapsille esitettäviä kysymyksiä, jotka orientoivat heitä eri teemojen pariin.

Oppilaat saivat piirtää ja/tai kirjoittaa heille tärkeistä asioista koulussa, asioita mitkä heidän mielestensä vaativat koulussa parantamista ja ratkaisuja mitä he itse tekisivät koulurakennusta suunnitellessa. Vertailukohtana oli kuitenkin heidän nykyinen koulunsa, missä he opiskelevat. Nämä tuotokset sai jokainen ryhmä esitellä muulle luokalle ja me kirjoitimme esille tulleet asiat ylös.

Piirtäminen on hyvin vakiintunut menetelmä lapsen näkemysten ja mielipiteiden selvittämisessä esimerkiksi lastensuojelussa. Tällaisia menetelmiä ovat myös muun muassa saduttaminen ja suora keskustelu, joilla lapsen osallisuutta lastensuojeluprosessissa vahvistetaan ja menetelmiä tulee soveltaa lapsen iän ja kehitystason mukaisesti (Terveiden ja hyvinvoinninlaitos 2018c). Näimme tämän parhaaksi menetelmäksi 1-4. -luokkalaisille, koska näimme heidän ikäluokalleen piirtämisen olevan hyvä tuki näkemysten esilletuomisessa. Lapsi kykenee tarkasti ilmaisemaan oman mielipiteensä piirtämisen avulla (Savas 2018).

KUVA 2. Harjuniityn koululaisilla on parannusehdotuksia koulun ulkotiloihin.

Luokittain oli jaettu 1-2 teemaa, joiden pohjalta luokat pohtivat nykyistä koulurakennusta, mieltivät mahdollisia parannusehdotuksia uusia koulurakennuksia varten ja asioita mitkä ovat jo valmiiksi hyviä. 1-2 -luokat käsittelivät luokittain vain yhden teeman, kun taas 3-4 -luokkalaiset käsittelivät luokittain kaksi teemaa. Opettajat saivat itse valita teeman/teemoja luokilleen, mutta heitä ohjeistettiin valitsemaan mahdollisimman monipuolisesti. Kaikki teemat tulivat käyttöön ja koemme että kutakin teemaa tuli käytettyä riittävästi.

Toiminnan aluksi kerroimme oppilaille, mistä on kysymys ja miksi kysyimme heidän mielipiteitään. Kerroimme, että he ovat oppilaina koulun asiantuntijoita ja että heidän mielipiteitään ollaan kiinnostuneita, jotta niitä voidaan huomioida seuraavia koulurakennuksia rakennettaessa. Otimme ensin viittauspuheenvuoroina mielipiteitä koulurakennuksesta ja herättelimme oppilaiden ajatuksia liittyen koulurakennusta koskeviin kysymyksiin. Seuraavaksi oppilaat saivat jakaantua pariin tai pieniin ryhmiin ja tehdä piirroksen, kirjoituksen tai yhdistää molempia, pohjautuen heille esitettyihin teemoihin. Työskentelyn lopuksi oppilaat saivat esitellä tuotokset muulle luokalle ja samalla kirjasimme ylös, mitä tuotoksilla on haluttu ilmaista.

Lasten tuotokset otettiin talteen laadullista analyysia varten. Havainnot kirjoitettiin ylös konkreettisina, eli mitä asioita piirroksissa ja kirjoituksissa oli. Nämä havainnot jaettiin lopulta teemoihin, joihin näimme ne sopiviksi. Korostimme tuotoksista niitä asioita, joissa oli toistuvuutta. Esimerkiksi lisäkeinojen toivominen koulun pihalle oli asia, mikä toistui useammassa tuotoksessa.

4.3.2 Aineistonkeruu 5-9. luokilta

Vanhempien koululaisten tiedonkeruu suoritettiin kyselylomakkein, jonka Harjuniityn koulun oppilaskunta laati henkilökunnan kyselyn pohjalta (Liite 2). Kyselyn runko pysyi samana, vain joitain sanamuotoja muutettiin helpommin oppilaiden ymmärrettäviksi.

Koulun oppilaskunta piti luokittain luokkakokoukset, joissa oppilaat jaettiin vielä ryhmään, joissa vastaaminen tapahtui. Oppilaskunnan jäsenet ovat 3-9 luokilta. Yhteensä vastauksia saatiin 15 kappaletta.

4.3.3 Aineistonkeruu oppilaiden vanhemmilta

Aineisto kerättiin oppilaiden vanhemmilta ja koulun henkilökunnalta kyselyiden avulla. Oppilaiden vanhemmat vastasivat e-lomakkeen kautta sähköiseen kyselyyn, jossa oli monivalintakysymyksiä sekä mahdollisuus perustella vastausta avoimesti (Liite 1).

Kyselyt vanhemmille lähetettiin Wilma-järjestelmän kautta. Kahden huoltajan talouden vanhemmat saattoivat vastata kyselyyn joko yksitellen tai yhdessä, mitä ei erikseen rajoitettu.

4.4 Aineiston analyysi

Aloitimme aineiston analysoinnin heti tiedonkeruun päätyttyä. Aineiston keruun jälkeen analysoimme sen tekemällä yleistyksiä ja päätelmiä aineistosta nousevien seikkojen perusteella. 5-9 luokkalaisten vastaukset analysoi Nokian kaupungin nuorisotyöntekijä Ulla Taponen, joka oli mukana myös 1-4 luokkalaisten aineiston keräämisessä.

1-4 luokkalaisten vastausten analysoinnin aikana korostui haastattelujen aikana tekemiemme muistiinpanojen merkitys. Epäselvissä tapauksissa käytimme yhteistä harkintaa, mutta emme lähteneet arvailemaan, jotta tutkimus säilyy luotettavana. Tällaisia tapauksia esiintyi aineistossa vähän, vaikka materiaalia oli runsaasti.

1-4 luokkalaisten tulokset analysoitiin laadullisen teemoittelun kautta. Laadullinen teemoittelu on suositeltu analysointitapa käytännöllisten ongelmien ratkaisemiseksi. Tällöin aineistosta voidaan poimia oleellinen tieto, jotta käytännölliseen tutkimuskysymykseen voidaan vastata. Laadullisen teemoittelun avulla aineistosta voi nostaa esiin tutkimuskysymyksiä valaisevia teemoja. Näin tiettyjen teemojen esiintymistä aineistossa voi vertailla. Aineistosta pyritään poimimaan keskeiset aiheet, jotka ovat tutkimuskysymysten rinnalla oleellisia. Onnistunut teemoittelu vaatii teorian ja empirian vuorovaikutusta, jota pyrimme tuomaan ilmi opinnäytetyössämme. (Eskola & Suoranta 2000, 174-178)

Vanhempien vastausten analysointi oli loogisempaa, kun materiaali oli jo valmiiksi sähköisessä muodossa ja vastaukset pääosin johdonmukaisia. Tulokset analysoitiin tuottamalla tilastolliset grafiikat vanhempien vastausten kvantitatiivisten tulosten havainnollistamiseksi, jotta vanhempien havaintojen yleisyydestä saatiin konkreettista näyttöä tilastollisen analyysin eetoksen mukaisesti. Esiitimme vanhempien monivalintakysymysten vastaukset pylväskuvioiden avulla. Graafisten esitystapojen avulla lukija saa helposti muodostettua mielikuvan tulosten yleisestä jakaumasta. Tutkijan on hyvä esittää tuloksia kuvioiden avulla, kun hän haluaa havainnollistaa visuaalisesti tuloksia. Kuvioiden avulla pystytään antamaan hyvä yleiskuva vastausten jakautumisesta. (Vilka 2007, 38)

Vanhempien kyselyn avoimet vastaukset analysoitiin laadullisesti ja niiden kytkökset mahdollisiin teemoihin analysoitiin jälkikäteen. Noudatimme kaikessa analysoinnissa teemajakoa (katso luku 4.5) ja tuotimme tulokset kohderyhmittäin Nokian kaupungille toimittamaamme raporttiin.

TAULUKKO 1. Kerätty aineisto

Aineistotyyppi	Vastausmäärät	Ajankohdat	Analyysitavat
Vanhempien kysely	136 kotitaloutta, käsitteen n. 220 oppilaan vanhemmat. Oppilaita yhteensä noin 652. Noin 33,7% vanhemmista vastasi kyselyyn	5/2018-6/2018	Laadullinen teemoittelu ja analyysi Tilastollisesti kuvaava analyysi
1-4. - luokkalaisten piirustukset	Oppilaita yhteensä n. 296	5/2018	Laadullinen teemoittelu
5-9. - luokkalaisten kysely	Oppilaita yhteensä n. 356	5/2018	Laadullinen teemoittelu
Henkilökunnan kysely	Henkilökuntaa yhteensä n. 50-60	3/2018-4/2018	Laadullinen teemoittelu

4.5 Teemat työskentelyn tukena

Työskentelyn alussa saimme analysoitavaksemme Harjuniityn koulun tekemän henkilökunnan kyselylomakkeen ja vastaukset koskien Nokian kaupungin koulurakennushankkeita. Havaitimme kysymysten jaottuvan havaintojemme mukaan viiteen eri teemaan. Tämän pohjalta määrittelimme ja nimesimme teemat jatko-työskentelyn tueksi. Jatkossa laadimme sekä vanhempien että oppilaiden kysymykset pohjaten täysin teemoihin, jotka ovat; turvallisuus, rutiinien sujuvuus, sosiaaliset suhteet, toiminnan mahdollistaminen ja esteettisyys. Seuraavissa kappaleissa käymme läpi kaikki teemat ja yhteydet, mihin niillä tässä tutkimuksessa viitataan.

Esteettisyys

Estetiikalla viitataan yleisesti kauneusarvoihin, joita voi sisältyä käytännössä myös rakennettuihin rakennuksiin (Kielitoimiston sanakirja 2018). Vaikka käsite voi olla vahvasti liitoksissa taidemaailmaan, on sillä yleispätevä tarkoitus myös monien muidenkin asioiden kauneutta arvioidessa. Esteettisyydessä tarkastellaan tämän opinnäytetyön kontekstissa mm. rakennuksen visuaalista miellyttävyyttä ja näkemys tästä voi vaihdella paljonkin arvioijan mukaan.

Koulun suunnittelun näkökulmasta on tärkeää muistaa estetiikka myös koulurakennuksen premissille myötävaikuttavana elementtinä, joka voi edesauttaa institution perustehtävää kasvatuksessa ja opetuksessa. Opiskeluympäristöstä on ilmennyttävä esteettisyys, joka kannustaa ja rohkaisee paitsi viihtymään, myös oppimaan (Taneli 2012, 3).

Rutiinien sujuvuus

Rutiinilla viitataan esimerkiksi harjaantuneisuuteen, tottumukseen tai ns. "mekaanisesti" toteutuvaan taitoon (Kielitoimiston sanakirja 2018). Tämän työn kontekstissa olennaisempi on rutiinin toinen määritelmä, joka on vakiintunut työjärjestys. Koulun oppilailla on vakiintunut järjestys, miten heidän päivänsä koulussa yleensä toteutuu, kuten oppitunnit, välitunnit ja ruokailu. Rutiinien sujuvuutta tarkastellessa voidaan arvioida näiden työjärjestysten eri vaiheiden toteutumista ja helppoutta. Esimerkiksi ruokailun sujuvuus (tilojen riittävyys, istumapaikat -> jonot, ruuhkautuneisuus).

Inhimilliset perustarpeet ovat avainroolissa kouluviihtyvyydessä. Tulee olla riittäviä tiloja, ruokailut, hygieenisyyttä, ergonomisuutta, vuorovaikutusta, onnistuneita sosioemotionaalisia kanssakäymisiä ja muita hyvinvointia edistäviä elementtejä. Monipuolinen huolenpito on oppilaan kehitykselle ja kasvulle ensiarvoisen tärkeää. (Piispanen 2008, 115)

Turvallisuus

Käsitteellä “turvallinen” viitataan yleensä vaarattomuuteen ja suojaisuuteen (Kielitoimiston sanakirja 2018). Jos rakennuksesta käytetään sanaa turvallinen, implikoidaan sillä, ettei rakennuksesta ole vaaraa sisällä olijoille tai ympäristölleen. Tämän työn kontekstissa paloturvallisuus ja koulumatkan turvallisuus ovat esimerkiksi asioita, joita voidaan arvioida koulurakennuksen turvallisuutta tarkastellessa.

Turvallisuutta tarkastellessa tulee ottaa huomioon myös turvallisuutta edistävien toimenpiteiden kääntöpuoli, joka sisältyy suojelemaan ajatteluun lapsen toiminnan mahdollistamisessa, kun otetaan huomioon, miten turvallisuushakuinen menettely on poistanut mm. lukuisia liikuntavälineitä kouluista turvallisuusriskien vuoksi (Setälä 2012, 194). Turvallisuuskeskeisessä ajattelussa lapsen toimintaympäristöön voidaan kohdistaa enemmän riskejä eliminoivia toimia, kuin niitä hallitsevia, jolloin ympäristötekijöissä nähdään enemmän vaaroja kuin mahdollisuuksia (Setälä 2012, 188-193).

Toiminnan mahdollistaminen

Toiminnalla viitataan nimellisesti toimimiseen (Kielitoimiston sanakirja 2018). Toiminnalla voidaan tässä yhteydessä viitata leikkimiseen, luokassa työskentelyyn, vaihtoehtoisten oppimismenetelmien toteuttamiseen, tapahtumien järjestämiseen jne.

Toiminnan mahdollistamisen lisäksi pitää tarkastella toteutuneen toiminnan laatua. Opiskelu esimerkiksi niin, että saavutettaisiin laajasti hyviä tuloksia voi olla hankalaa, ellei jopa mahdotonta suurissa luokissa ja suuren oppilasmäärän omaavissa kouluissa (Tanner 2000, 4).

Sosiaaliset suhteet

Sanalla sosiaalinen viitataan usein yhteisöön, verkostoihin ja ihmissuhteisiin (Kielitoimiston sanakirja 2018). Sosiaalisilla suhteilla viitataan koulurakennuksen viitekehysessä tilaratkaisujen rooliin yhteisöllisyydessä, ystävyysuhteiden syntymisessä, sekä niiden ylläpitämisessä. Sosiaalisten suhteiden mahdollistuminen koulurakennuksessa perustuu rakennuksen sosiaaliseen joustavuuteen.

Sosiaalisesti joustavassa tilassa oppilaat voivat mm. kerääntyä erikokoisiin ryhmiin toteuttamaan eri oppimistilanteita ja muuta toimintaa erilaisissa tiloissa. Tätä voi edistää mm. liittämällä luokkatiloja visuaalisesti yhteen ja huomioimalla äänimaailmassa eri työskentelytavat. Ryhmätöiden mahdollistaminen vaihtelevissa ryhmäkoissa eri oppiaineissa lisäävät oppiympäristön sosiaalista ulottuvuutta. (Nuikkinen 2009, 100) Näemme tämän olevan yhteydessä toiminnan mahdollistamisen kanssa. Mikäli tilaratkaisut eivät anna tilaa osallistavalle opiskelu- tai harrastustoiminnalle, eliminoi se sosiaalisten suhteiden syntymisen vastaavan toiminnan kautta koulurakennuksessa.

5 KESKEISET TULOKSET

Tässä luvussa nostamme esiin oppilaiden, henkilökunnan ja vanhempien aineistoista eniten mainintoja saaneita ilmiöitä ja mielipiteitä teemoittain koskien Harjuniityn yhtenäiskoulun tilaratkaisuja. Yksityiskohtaiset aineistotulokset olemme raportoineet laajemmin Nokian kaupungille tehdyssä raportissa (Liite 5). Nokian kaupungille tehty raportti on julkaistu kokonaisuudessaan myös LAPE Pirkanmaan verkkosivuilla (Lappalainen, Lindgren & Vaittinen 2018).

Turvallisuus

Turvallisuudessa palautteet jakautuivat koulumatkan ja itse koulurakennuksen välillä. Lyhyt koulumatka oli saanut hyvää palautetta vanhemmilta ja kolmasluokkalaisilta ja myös suojateitä keuhuttiin neljäs- ja seitsemäsluokkalaisten keskuudessa. Itse koulurakennus oli saanut hyvää palautetta turvallisen oloisista luokahuoneista ykkösluokkalaisilta ja yhdeksäsluokkalaisten kehuivat sitä, että koulussa oli paljon uloskäyntejä vedoten paloturvallisuuteen.

Eryyisesti korjaavaa palautetta turvallisuudesta sai koulun pihalle johtava yksi ainoa risteys, jonka koetaan aiheuttavan ruuhkautuneisuutta ja turvallisuusriskejä. Asiasta olivat huolestuneita erityisesti vanhemmat, henkilökunta, sekä neljäs- ja viidesluokkalaisten. Sähköisten ovien sähkölukkojen epävarmuus herätti myös huolta henkilökunnan keskuudessa, koska avain pitää laittaa todella varovasti lukkoon, jotta järjestelmä kykenee lukemaan avaimen. Jalankulun ja pyöräliikenteen yhdistäminen koulunpihan tuntumassa on herättänyt huolta kolmasluokkalaisten keskuudessa, koska pyöräilijöiden ja jalankulkijoiden välillä tapahtuu kuumia vaaratilanteita.

Omakotialueen läpikulkeminen on turvallista. Meillä on vain yksi ylitys. (4-, 7- ja 9-luokkalaisten oppilaiden vanhemman kommentti)

Suojateiden puuttuminen bussipysäkin läheisyydessä, iso tie koulun lähellä voi vähentää turvallisuuden tunnetta. (Yhden viitosluokan kommentti)

Koulumatkalla pitää ylittää kaksi kertaa iso tie (Urpolankatu) ja koulumatkani on alamäkeä, eli vauhti kasvaa ja sivukaduilta voi tulla kovaa autoja. (Neljäsluokkalaisten kommentti)

Esteettisyys

Positiivista huomiota sai koulun yleinen värimaailma kaikilta vastaajilta. Koulua pidettiin esteettisesti miellyttävänä ja viihtyisänä. Avaria tiloja pidettiin myös hyvänä ratkaisuna henkilökunnan, vanhempien, neljäsluokkalaisten, seitsemäsluokkalaisten ja kahdeksasluokkalaisten keskuudessa. Koulua kehuttiin myös taideteoksistaan, kuten esimerkiksi pääaulan trapetsilla kävelevästä nukkehahmosta. Taideteoksiin kiinnittivät huomiota erityisesti henkilökunta, kakkosluokkalaiset ja kolmosluokkalaiset. Valoisuudesta koulu sai myönteistä palautetta vanhemmilta, viidennesluokkalaisilta, oppilaskunnilta ja henkilökunnalta.

Korjaavaa palautetta koulu sai siitä, ettei oppilaiden kuvaamataidon töitä voinut laittaa koulun seinille. Tähän kiinnittivät huomiota erityisesti kuudesluokka ja henkilökunta. Koulunpihaan toivottiin enemmän luonnonmaisemaa, kuten istutuksia, puita ja nurmialueita. Sisälle myös toivottiin enemmän kasvustoa. Tätä esittivät erityisesti ykkös-, kolmas-, viides- ja kahdeksasluokkalaiset. Vaikka koulun värimaailma oli saanut paljon positiivista palautetta, oli siihen kuitenkin toivottu erilaisia väriratkaisuja kuudesluokan ja yläkoululaisten esittämänä.

Värit luovat muuten harmaaseen massaan vaihtelua. Paljon lasia. Arkkitehtuurisesti onnistunut. Betonia voisi olla vähemmän. --- (2- ja 6- luokkalaisten oppilaiden vanhemman kommentti)

On kaunis koulu, mutta värimaailma voisi olla eri ja on merkitystä koska värit piristää ja inspiroi. (Yhden seitsemäsluokan kommentti)

Miten oppilaiden töitä saisi seinille? Toisenlainen maali! (Henkilökunnan kommentti)

Eri värit ovat kivoja. (Kakkosluokkalaisten kommentti)

Sosiaaliset suhteet

Sosiaalisten suhteiden kohdalla henkilökunta nosti esiin koulun yhteisten sisätilojen mahdollistamat kohtaamiset sekä oppilaiden että henkilökunnankin välillä. Henkilökunnan mukaan yhteiset tilat tukevat yhtenäiskoulussa myös henkilökunnan yhteisöllisyyttä. Henkilökunta sekä 2 –luokkalaiset ja 4 –luokkalaiset nostivat erityisesti esiin yhteisten pihan merkityksen sosiaalisten suhteiden ylläpitämisessä. Nuorisotila sai kehuja erityisesti 4 – luokkalaisten ja 8 –luokkalaisten kohdalla. 5 –luokkalaiset ja 7 –luokkalaiset mainitsivat lukuisat oleskelutilat tärkeinä tekijöinä sosiaalisten suhteiden ylläpitämisessä.

Sosiaaliin suhteisiin liittyen huolestuneita kommentteja tuli lähinnä oppilaiden vanhemmilta. Vanhempien huolet liittyivät siihen, kuinka eri luokka-asteiden yhteiselo luonnistuu yhtenäiskoulussa, jossa on eri-ikäisiä oppilaita. Lisäksi koulun yhteisten tilojen (sali, liikuntahalli) mainittiin olevan liian pieniä juhlien, tapahtumien yms järjestämiseen.

En ymmärrä miten voidaan ihan pienet koululaiset laittaa saman katon alle yläasteikäisten kanssa! Pienemmät ottavat mallia isommista, kiroilu tarttuu helposti ---. (1- luokkalaisten oppilaan vanhemman kommentti)

Koulussa on paljon oleilupaikkoja, mikä helpottaa sosiaalisia suhteita. (Yhden viidesluokan kommentti)

Yläkoululaiset eivät hölmöile, kun alakoululaisia on pihalla. (Oppilaskunnan kommentti)

Torin kokoontumistila + sali liian pieni juhlatilaisuuksissa. (5-6 erityisluokan kommentti)

Välitunneilla voi tavata useita eri kavereita useilta ruokilta. (Yhden neljäsluokan pienryhmän kommentti)

Toiminnan mahdollistaminen

Erilaisen toiminnan mahdollistamiseen liittyviä positiivisia mainintoja saivat koulun nuoriso- ja harrastetilat, kommentteja tuli eniten oppilaiden vanhemmilta ja 5-9 –luokkalaisilta. Koulun yhteiset tilat mahdollistavat myös monipuolisesti erilaista toimintaa, positiivista palautetta antoivat etenkin henkilökunta, 2-5 –luokkalaiset ja 7-9 –luokkalaiset. Koulun nuorimmat oppilaat, 1-4 –luokkalaiset kokivat koulun pihassa olevat keinut, parkourpihan ja palloilukentät välituntitoimintaa parhaiten mahdollistaviksi tekijöiksi.

Kehityskohteita esitettiin lähinnä koulun pihaan liittyen. Oppilaiden, henkilökunnan ja vanhempien mielestä koulun piha on liian ahdas ja tilaa liikkumiseen saisi olla enemmän. Henkilökunnan mielestä myös välituntivalvonta on hankalaa pihan muodon vuoksi. Erityisesti 5-9 -luokkalaiset nostivat esiin koulun kirjaston puutteellisen äänieristyksen, joka vaikuttaa häiritsevästi kirjastossa asioiviin, kun keskittymisrauhaa ei ole. Henkilökunta toivoi lisää tiloja oppilaiden itsenäiseen työskentelyyn ja ryhmätyöskentelyyn.

Koulun ja iltapäiväkerhon lisäksi partio samassa rakennuksessa, kätevä. (1- ja 3-luokkalaisten oppilaiden vanhemman kommentti)

Kunnan palloilutila puuttuu, muuten piha on toimiva. (Kolmasluokkalaisten oppilaan vanhemman kommentti)

Varjoisia paikkoja liian vähän (piha-alue). (Yhden kuudesluokan kommentti)

Koulun piha-alue koostuu pienistä, hajallaan olevista alueista, ei hyvä. (Oppilaskunnan kommentti)

Kirjasto meluisa, koska tila on katosta avoin ja käytävällä oppilaat häiritsevät. (Henkilökunnan kommentti)

Pihaan voisi tulla metsä ja lisää tilaa. (Neljännen luokan pienryhmän kommentti)

Rutiinien sujuvuus

Rutiinien suhteen positiivisesti esiin nousivat toimiva ruokala, joka sai eniten mainintoja henkilökunnalta ja 2 –luokkalaisilta, sekä lukkokaapit, joista eniten pitivät 4 –luokkalaiset. Tyytymättömiä mainintoja keräsi eniten eri tilojen ahtaus. Luokkatiloja ahtaana pitivät eniten vanhemmat, henkilökunta ja 5-9 –luokkalaiset. Ruokailutiloja puolestaan pitivät ahtaana 7-8 –luokkalaiset. Ylipäättään lisää tilaa koulurakennukseen ja käytäville kaipasivat eniten 1 ja 6 –luokkalaiset. Tungoksessa ahtaina tiloja pitivät 2 –luokkalaiset. 2 ja 3 –luokkalaisten mielestä WC-tilat olivat usein likaisia. Lisää pyörätelineitä koulun alueelle toivoivat lisää 4, 5, 6 ja 8 –luokkalaiset.

Tilat ovat ruokailussa vähän ahtaat ja linjastoja voisi olla enemmän käytössä ja korkeita pöytiä voisi tulla lisää. (Yhden seitsemäsluokan kommentti)

Ruokailutilat voisivat olla vähemmän laitospäisiä. --- Kevyitä väliseiniä jakamaan avaraa tilaa. --- Vähentäisi melua ja auttaisi esim. aistiyliherkkiä lapsia ja aikuisia. (Henkilökunnan kommentti)

Kalusteet (puurunkoiset) mahdollistavat sen, ettei ruokalassa äänitaso nouse niin kovaksi. (Henkilökunnan kommentti)

Käytävässä on lukollisia lokeroita johon voi päättää oman koodin. (Neloslukkalaisen kommentti)

5.1 Yhteenveto

Eri kohderyhmien näkemyksissä oli yhtäläisyyksiä, mutta myös erilaisia näkökulmia, jotka vahvasti sitoutuvat edustettuun kohderyhmään. Henkilökunta esimerkiksi näkee koulurakennuksen turvallisuuden eri tavalla, kuin vanhemmat ja lapset. Tämä näkyy havainnossa koskien koulun sähkölukkojen toimivuutta, sillä ainoastaan henkilökunta käyttää lukkoja. Henkilökunnalla voi myös tiloista enemmän pedagoginen näkemys verrattuna vanhempiin ja lapsiin.

Lasten näkökulman tuominen mukaan käyttäjäkokemusten kartoituksessa saadaan ilmi eroavaisuuksia tavoissa tulkita todellisuutta ja saada havaintoja, joita vain lapsilta voi saada. Kysymällä muilta kuin lapsilta saadaan havaintoja lasten mahdollisista kokemuksista, kun taas lapsilta itseltään kysymällä saadaan heidän omia konkreettisia havaintojaan esimerkiksi koulun pihan toimivuudesta. Koulun henkilökuntaan kuuluva voi esimerkiksi havainnoida, mahdollistaako koulun piha hänen näkökulmastaan sosiaalisia suhteita, mutta lapsi voi myös itse kertoa onko se sen mahdollistanut.

TAULUKKO 2. Vertailutaulukko teemoittain kohderyhmien näkemyksistä

Kohderyhmä	Turvallisuus	Esteettisyys	Sosiaaliset suhteet	Rutiinien sujuvuus	Toiminnan mahdollistaminen
Henkilökunta	-Sähköövet toimivuudeltaan epävarmoja	+Koulussa miellyttävä värimaailma	+Yhteiset tilat tukevat yhteisöllisyyttä	+Toimiva ruokala ja tilat riittävän kokoisia	+Yhteisiä tiloja pystyy hyödyntämään monipuolisesti
Vanhemmat	-Koulun pihan saatto-liikenteeseen liittyy riskejä	+Koulun tilat avaria sekä valoisia. Värimaailma miellyttävä	-Huoli eri luokka-asteiden yhteiselon toimivuudesta. Yhteiset tilat liian pienet esimerkiksi juhlien järjestämiseen	-Luokkatilojen pienuus käytämäärt huomioiden	-Koulun piha liian pieni lapsimäärään nähden
1-4. luokkaiset	-Koulumatkalla koettuja turvallisuusriskejä liikenteessä	+Värimaailma ja taideteokset	+Yhteinen välituntipiha mahdollistaa monipuoliset sosiaaliset kontaktit	+Ruokala koettiin toimivaksi ja lukkokaapit käytännöllisinä	+Piha, kiipeilytelineet ja keinut
5-9. luokkaiset	+Koulumatka pääosin turvallinen ja koulussa paljon uloskäyntejä	-Värimaailma ei oikeanlainen	+Nuorisotilat ja paljon tiloja oleskeluun	-Osa tiloista koetaan ahtaaksi (esim. ruokala ja käytävät)	+Koulun tilat mahdollistavat myös vapaa-ajan käyttöä

6 JOHTOPÄÄTÖKSET, POHDINTA JA ARVIOINTI

Tässä luvussa vastaamme tutkimuskysymyksiimme. Käymme läpi, millaisina Harjuniityn yhtenäiskoulun lapsivaikutukset näyttäytyivät ja miten lapsivaikutusten arviointia voi toteuttaa osallistavana prosessina. Arvioimme myös opinnäyte-työmme suunnittelua ja toteutusta, tutkimuksemme eettisyyttä ja luotettavuutta. Lopuksi pohdimme lapsivaikutusten arviointia tulevaisuudessa.

6.1 Harjuniityn yhtenäiskoulun lapsivaikutukset

Tässä luvussa käymme läpi, millaisia ovat Harjuniityn yhtenäiskoulun lapsivaikutukset. Taskisen (2006, 16-18) mukaan lapsivaikutuksia voidaan tarkastella esimerkiksi välittömien ja välillisten vaikutuksien näkökulmasta.

Välittömät lapsivaikutukset

Terveys

Koimme turvallisuuden liittyvän selkeästi terveyteen. Puutteellinen suunnittelu koulun piha-alueen ja lähiympäristön liikennejärjestelyissä vaikuttaa lapsien arkeen lisäämällä onnettomuusriskejä.

Ihmissuhteet

Aineistomme mukaan yhtenäiskoulu näyttäisi vaikuttavan lasten keskinäisiin sosiaalisiin suhteisiin positiivisesti. Oppilaiden ja henkilökunnan vastauksien mukaan yhteistä toimintaa esimerkiksi alakoulun ja yläkoulun välillä pidettiin hyvänä. Yhtenäiskoulun nähtiin myös tukevan eri-ikäisten sosiaalisia suhteiden ylläpitoa, esimerkiksi yhteisillä välitunneilla.

Asuminen ja liikkuminen

Eryteisesti oppilaat toivoivat lisää tilaa leikkimiseen ja liikkumiseen. Koemme että vaikutus lasten liikkumiseen olisi varmasti positiivinen, jos koulun pihaan pystytäisiin järjestämään enemmän tilaa ja mahdollisuuksia liikunnalle.

Arjen sujuvuus

Lapsien koulupäivien sujuvuuteen vaikuttaa esimerkiksi toistuva odottelu. Oppilaat joutuvat odottelemaan vuoroaan päästäkseen pelikentille tai keinumaan koska pelikenttiä ja leikkivälineitä ei ole tarpeeksi oppilasmäärään nähden.

Lapsilla tulisi olla mahdollisuus omaan tilaan ja yksityisyyteen tarvittaessa. Luokkien yhteydessä oli käytössä tiloja, joissa oppilas voi opiskella rauhassa. Koulun henkilökunta toivoi silti enemmän pieniä tiloja, oppilaiden eriyttämistä varten.

Lapsien harrastusmahdollisuudet lisääntyvät yhtenäiskoulun tiloissa ja sen ympäristössä, koska koulun tiloissa toimii muun muassa nuorisotilat ja partio sekä paikalliset seurat voivat hyödyntää liikuntatiloja. Koulun piha-alue mahdollistaa harrastamisen myös koulupäivän jälkeen.

Välillisiä vaikutuksia oppilaiden ja heidän perheidensä arkeen emme arvioineet, koska koemme ettei se ole tämänlaisen tutkimuksen puitteissa mahdollista. Emme osaa sanoa, vaikuttiko Harjuniityn yhtenäiskoulun rakentaminen esimerkiksi perheiden talouteen ja käyttämiin palveluihin tai asuinalueen yhteisöön. Välillisten vaikutusten arviointi vaatisi pidemmän aikavälin paneutumista Harjuniityn koulun oppilaisiin, perheisiin ja kyseiseen asuinalueeseen.

6.2 Lapsivaikutusten arviointi osallistavana prosessina

Lasten haastattelut suoritettiin pienryhmissä johtuen aikataulutuksesta ja käytössä olevista resursseista, mutta myös tausta-ajatuksella, että ryhmä on lapselle luontainen toimintaympäristö koska lapset toimivat kaveriryhmissä ja ryhmässä lapsi voi valita oman aktiivisuuden asteensa. Ryhmähaastattelun voi johtaa tilanteeseen, jolloin kaikki ryhmän jäsenet eivät saa ääntänsä kuuluviin ja arat ja ujut jäävät kuulematta. (Helavirta 2007, 631) Kyseistä riskiä lähdimme pienentämään olemalla läsnä ja aktiivisia haastattelutilanteissa. Opettajan läsnäolo haastattelutilanteissamme oli vähäisen pohjustuksen vuoksi perusteltua, joskin ei ongelmallista. Tutun aikuisen läsnäolo voi olla lapselle turvallinen osallistumisen tapa kunten se voi myös tarjota aikuiselle mahdollisuuden kontrolloida ja valvoa haastattelutilannetta (Helavirta 2007, 636).

Teimme haastattelutilanteessa havaintoja, joissa opettaja pyrki vaikuttamaan oppilaiden vastauksiin antamalla heille vastauksia, esimerkiksi, "laittakaa että ilmanvaihto on riittämätön" tai "muistakaa mistä on puhuttu". Hankalissa tilanteissa, jolloin ryhmän oli vaikea keksiä mitä vastata oppilaat herkästi tukeutuivat opettajaan ja kysyivät häneltä mitä vastata. Haastattelutilanteen avoimuudesta, ryhmämuotoisuudesta ja kertaluonteisuudesta johtuen haastattelussa oli pienet mahdollisuudet päästä käsiksi intiimeimpiin aiheisiin, kuten esim. koulukiusaamiseen, vaikka yhtenä haastatteluteemana oli sosiaaliset suhteet. Kyseisen aiheen käsittely olisi vaatinut haastattelijoiden ja haastateltavien välille pidemmälle rakennettua luottamussuhdetta.

Suunnitteluvaiheessa pohdimme lasten motivaatiota keskittyä haastatteluun. Otimme esille myös konkreettisen palkkion (esim. makeinen) jakamista vastanneille. Hylkäsimme ajatuksen osaltaan johtuen vaikeudesta valita neutraali ja kaikille sopiva palkkio sekä kyseenalaistaessamme lähtökohtaisesti 7-11 -vuotiaiden kyvyn itseohjautuvuuteen ja ratkaisujen tekemiseen peilaten omaan henkilökohtaiseen hyötyyn. Luotimme motivaation rakentumiseen omalla toiminnalla luomalla haastattelutunnille viihtyisän ja kiinnostavan ilmapiirin sekä perustelemalla jokaisen tuotoksen hyötyä ja merkitystä tulevien koulujen ja koululaisten kannalta. Iivosen (2017) materiaali tukee tätä valintaa ilmaisemalla, että lapsiarvioinnista saatavien hyötyjen osoittaminen motivoi arviointien tekemiseen. Sannollitimme myös tilanteissa lasten mahdollisuuden vaikuttaa ja tuoda esiin kokemuksiaan. Tämä tukee koulun tehtävää kasvattaa oppilaille valmiudet osallistuvana kansalaisena kehittää demokraattista yhteiskuntaa (Gretschel & Kiilakoski 2012, 101). Haastattelutilanteissa miltei kaikki lapset motivoituivat suunnitellulla tavalla. Uuden ihmisen läsnäolo ja hänen kiinnostuksensa heidän mielipiteistään sekä into piirtämiseen välittyivät selkeinä motivaatiotekijöinä haastatteliijoille. Lasten motivaatio sekä kyky keskittyä työhön vaihteli pääosin 30-50 minuutin välillä, joten tunnin mittainen haastattelutilanne oli vähintään riittävä.

6.3 Suunnittelun ja toteutuksen analysointi

Toimeksiannon koimme kokemustasollemme haastavaksi, sillä tutkimuksen tavoite oli saada tietoa eri-ikäisten lasten kokemuksista ja jalostaa se tilojen suunnitteluun käytettäväksi tiedoksi. Päätimme hyödyntää teemoja oman työskentelemme, sekä lasten orientoitumisen helpottamiseksi. Teemat pyrimme valitsemaan niin, että ne kattoivat mahdollisimman hyvin tilojen välilliset ja välittömät lapsivaikutukset (luku 6.1)

Teemat kattoivat mielestämme tutkimukseen tarvittavat asiat laajasti ja antoivat näin täsmällistä tietoa koulutilojen toimivuudesta ja parannustoiveista. Jatkossa vastaavissa tutkimuksissa olisi hyvä pohtia, miten mahdollisimman monelta lapselta saataisiin mahdollisimman monipuolisia näkemyksiä. Teemoituksen haasteena oli se, ettei hyvin nuoren ikäryhmän luokalle voi antaa montaa teemaa työstettäväksi, koska heidän kognitiiviset edellytyksensä ja kypsyystaso eivät riitä kaikkien teemojen käsitteiden sisäistämiseen samanaikaisesti, saati ymmärtämään niitä kokonaisuutena. Jatkossa samankaltaisissa tutkimuksissa voidaan pohtia mahdollisuutta, että hyvän koulurakennuksen kysymys jätettäisiin avoimeksi ja annettaisiin lasten määrittellä, mitä se tarkoittaa. Tämä voi kuitenkin asettua ristiriitaan tutkimuksen tiedon intressin kanssa, sillä lapsen käsitys toimivista tiloista on hyvin erilainen.

Menetelmänä päätimme käyttää piirtämistä ja kirjoittamista. Opettajat ohjeistettiin tutkimustoteutusten kulusta niin, että he auttavat pitämään luokassa yllä yleistä järjestystä, kun taas työryhmämme tehtävä oli ohjeistaa ja perehdyttää lapset siihen, mitä tietoa tutkimuksessa halutaan. Tehtävänanto annettiin tietyn teeman/teemojen sisällä, mutta vastauksiin ei ohjeistuksessa johdateltu, jotta todelliset näkemykset tulisivat ilmi. 1-2 -luokkalaisille annettiin luokittain vain yksi teema, kun taas 3-4 -luokkalaisille annettiin kaksi teemaa luokkaa kohden. Teemojen sisältö esitettiin lasten kehitystason edellyttämällä tavalla. Tilaisuuksien haasteena oli eri oppilaitten yksilöllisten näkemysten esiin saaminen. Työryhmänä emme entuudestaan tunteneet oppilaita, heidän ryhmädynamiikkaansa ja mahdollisia erityistarpeita, mutta tehtävänanto täytyi suorittaa tiukan aikarajan puitteissa ryhmissä. Vastaavanlaisten menetelmien kanssa tulevaisuudessa pi-

täisi pohtia käytännön järjestelyjä niin, että mahdollisimman yksilökohtaisia näkemyksiä tulisi myös ilmi ja näin lasten osallistumisestakin tulee paljon merkityksellisempää, kun lapsi saa oman yksilöllisen äänensä kuuluviin.

6.4 Tutkimuksen eettisyys ja luotettavuus

Tutkimus toteutettiin Nokian kaupungin toimeksiantona, joten haimme tutkimusluvan Nokian kaupungilta toukokuussa 2018. Etenkin suunnittelu- ja aineistonkeruuvaiheessa teimme tiivistä yhteistyötä Nokian kaupungin työntekijöiden kanssa. Tutkimuksen aihe oli ajankohtainen, koska LAPE-hanke oli parhaillaan käynnissä ja Nokian kaupunki kaipasi tietoa yhtenäiskoulun toimivuudesta tulevaisuuden koulurakennusprojekteja varten.

Tutkimuksen tekeminen oli uutta kaikille meistä ja opinnäytetyöprosessi käynnistyi vauhdilla loppukeväältä 2018. Matkan aikana kohtasimme omat epävarmuutemme ja vajavaisuutemme tutkimustyön tekemisessä mutta prosessi on ollut hyvin opettavainen meille. Opinnäytetyön pikaisen aloituksen vuoksi meillä oli aikaa syventyä kunnolla teoriaan vasta aineiston keräämisen jälkeen.

Tutkijan on huomioitava monia eettisiä kysymyksiä, jotka liittyvät tutkimuksen toteuttamiseen. Tiedon hankintaa ja sen julkaisemista koskevat tutkimuseettiset periaatteet ovat yleisesti hyväksytyjä. Jokaisen tutkijan vastuulla on tuntee periaatteet ja toimia niiden mukaan. Hyvää tieteellistä käytäntöä noudattava tutkimus on eettisesti hyvä tutkimus. (Hirsjärvi ym. 2009, 23) Keräsimme aineistoa tutkimuseettisesti, ottaen huomioon esimerkiksi tutkimuksesta tiedottamisen ja tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuuden. Kun vierailimme 1-4. –luokkalaisten luokissa, esittelimme itsemme ja kerroimme, miksi olemme paikalla, mistä keräämme tietoa ja mihin oppilailta saatua tietoa käytetään. Meidän roolimme tilanteessa oli neutraali, emme johdatelleet oppilaita vastauksissa.

Tutkimukseen osallistunut kohdejoukko oli laaja, suurin osa koulun oppilaista ja henkilökunnasta. Laajan kohdejoukon vuoksi tutkimuksen voidaan katsoa olevan luotettava. Vanhemmille suunnattu e-kysely oli kohdennettu vain Harjuniityn koulun oppilaiden vanhemmille. Voidaan katsoa, että e-kyselyn kautta saatu aineisto oli myös tutkimuksellisesti luotettavaa, koska vastaamaan ei päässyt ulkopuoliset henkilöt.

Tunnistettavuuden ehkäisy on yksi keskeinen tutkimuseettinen normi ihmistieteissä. Tunnistamattomuus ja nimettömyys nähdään itsestään selvinä lähtökohdina, kun sovitaan aineiston esittämisestä tutkimusjulkaisussa. (Kuula 2006, 201) Tutkimuksen toteuttaminen ei vaatinut osallistujien henkilötietojen keräämistä, joten osallistujien anonymiteetti on suojattu ja saaduista tuloksista ei pysty päättämään vastaajien henkilöllisyyttä. Opinnäytetyössämme käytetyt sitaatit ovat osallistujien kommentteja, jotka olemme poimineet kyselylomakkeista ja lasten tuotoksista.

Tutkimuksen validiutta voidaan tarkastella käyttämällä useampia menetelmiä tutkimusta tehdessä. Tutkimusmenetelmien yhteiskäyttöä voidaan kuvailla termillä *triangulaatio*. Triangulaatio voi olla metodista, jolloin tutkimuksessa käytetään esimerkiksi laadullista ja määrällistä tutkimusmenetelmää. (Hirsjärvi ym. 2009, 233) Tutkimuksessamme käytettiin sekä laadullisia että määrällisiä menetelmiä, joten saimme laajasti erilaista aineistoa, jotka tukivat osaltaan tutkimuksemme luotettavuutta.

Tutkijatriangulaatio puolestaan merkitsee sitä, että tutkimuksessa on useampi tutkija aineistonkerääjinä sekä analysoimassa ja tulkitsemassa tuloksia (Hirsjärvi ym. 2009, 233). Toimimme koko opinnäytetyöprosessin yhdessä. Analysoimme kerätyn aineiston yhdessä, jotta minimoimme riskit tulkita vastauksia eri tavoin. Koemme että tämänkaltaisessa, laajassa tutkimuksessa oli tärkeää, että meitä tutkijoita olisi useampi.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta tukee se, että tutkija kertoo tarkasti tutkimuksen toteuttamisesta, tutkimuksen kaikista vaiheista. Laadullisen aineiston analyysille keskeistä on luokittelujen toteuttaminen. Tutkijan tulisi kertoa, kuinka luokittelu syntyi ja millä sitä perustellaan. Lisäksi tulosten tulkintaan liittyy sama vaatimus tutkijan tarkkuudesta, olisi hyvä kertoa millä perustein hän on päättelämänsä tehnyt. Tutkimusjulkaisua voidaan rikastuttaa esimerkiksi suorilla sitaateilla tai muilla alkuperäisillä dokumenteilla. (Hirsjärvi ym. 2009, 232-233) Toteamme että opinnäytetyömme tulokset ovat luotettavia. Olemme raportoineet aineiston keruun ja analyysin erikseen Nokian kaupungille toimitetussa raportissa sekä koonneet koko prosessin tähän opinnäytetyöhön. Olemme kertoneet mistä tutkimuksemme teemat saivat alkunsa ja miksi se tuki tutkimustamme. Näiden lisäksi opinnäytetyössämme on nähtävillä esimerkiksi aineistosta poimittuja sitaatteja.

Opinnäytetyössämme saimme mielestämme vastattua asettamiimme tutkimuskysymyksiimme, jotka olivat:

“Millaisia ovat Harjuniityn yhtenäiskoulun tilaratkaisujen lapsivaikutukset?”

“Miten lapsivaikutusten arviointia voi toteuttaa osallistavana prosessina?”.

Ensimmäiseen tutkimuskysymykseen saimme vastauksen analysoituamme sen keräämäämme aineistosta. Koulurakennuksessa ja sen ympäristössä on havaittavissa paljon seikkoja, jotka vaikuttavat lapsiin. Lasten kokemukset ovat henkilökohtaisia, mutta selkeitä suuntaamia pystyi löytämään. Tutkimus toi esille, että lapset vastaavat suorasanaisesti ja rehellisesti tämänkaltaiseen haastatteluuun. Tämä tukee myös ajatusta lapsivaikutusten arvioinnin toteuttamisesta säännön mukaisesti osallistavana prosessina. Tähän tutkimuskysymykseen vastasimme analysoimalla ja raportoimalla omasta tutkimusprosessistamme lapsivaikutusten arviointiin liittyvän teorian avulla.

6.5 Tulevaisuudessa

Tulevaisuuteen katsoessa ensimmäisenä tulee todeta, ettei meillä ole mahdollisuutta sisällyttää prosessin todellista ja konkreettista tavoitetta opinnäytetyöhömmme. Uudet koulut todennäköisesti rakennetaan aikanaan, mutta projektit ovat pitkiä ja hitaita. Jatkotutkimuksen kannalta mielenkiintoista olisikin, joko tämän prosessin kohdalla tai jonkun muun, että kuinka hyvin lasten ääni kulki kerroksien läpi ja kuinka paljon heidän mielipiteensä lopulta vaikutti lopulliseen toteutukseen. Vertailemalla lähtökohtia ja lopputulemaa voi oppia paljon prosessin eri vaiheista ja saumakohtista. Positiiviset havainnot ja tulokset varmasti myös lisääisivät motivaatiota lasten kuulemiseen.

Opinnäytetyömme myötä toivomme, että olemme edistäneet tietoisuutta lapsivaikutusten arvioinnista ja mahdollisesti omalta osaltamme tehneet sen käyttöön otosta helpompaa. Toivomme, että tulevaisuudessa tietoisuus lapsivaikutusten arvioinnista kasvaisi ja että lapsivaikutusten arviointiin olisi olemassa selkeitä toimintamalleja ja tapoja. Toivomme että luotujen toimintamallien avulla kynnyks tehdä lapsivaikutusten arviointia ei olisi tulevaisuudessa niin korkea. Syitä kynnyksen olemassaoloon voisi olla tarpeellista jatkotutkiakin, kuten myös keinoja sen madaltamiseen. Tulevaisuudessa toivomme näkevämme päätöksenteossa enemmän lasten mielipiteiden selvittämistä.

Oman kokemuksemme mukaan lapsivaikutusten arviointi ei loppujen lopuksi ole niin työlästä sen toteuttajalle, kun ottaa huomioon sen tuoman tärkeän näkökulman. Kun keräsimme aineistoa 1-4 –luokkalaisilta, käytimme jokaisen luokan kanssa yhden oppitunnin verran aikaa. Yhden tunnin aikana saimme kerättyä opilailta laajasti mielipiteitä ja ajatuksia, jotka olivat pääosassa lapsivaikutusten arvioinnissa. Mielestämme on tärkeää, että erilaisia menetelmiä (esimerkiksi luovat menetelmät) hyödynnettäisiin mahdollisimman paljon arviointia tehdessä. Oikean menetelmän löytäminen auttaa ja tukee arvioinnin tekemistä.

Lapsivaikutusten arvioinnin tekijän tulee kuitenkin mielestämme olla avoin, valmis kuuntelemaan ja kohtaamaan lasten mielipiteet, valmisteltavan päätöksen luonteesta huolimatta. Työskentely lasten parissa vaatii arvioinnin tekijältä pitkäjänteisyyttä ja asennetta nähdä lapset oman elämänsä asiantuntijoina. Vaikka kaikissa tapauksissa lasten mielipiteitä ei pystyittäisi syystä tai toisesta huomioimaan, se ei olisi silti este arvioinnin suorittamiselle. Toisaalta mielestämme myös ennakkoluulottomuus lasten mielipiteitä kohtaan on suotavaa, harvoin voi tietää etukäteen millaisia ajatuksia lapsilla on asiaan liittyen.

Pohdimme sitä, kuka on tulevaisuudessa vastuussa lapsivaikutusten arvioinnin toimeenpanemisesta ja järjestämisestä. Riskinä on se, että arviointi jää helposti tekemättä, jos kukaan ei ota siitä selkeästi vastuuta. Toivomme että tulevaisuudessa olisi selkeä malli sille, kuka vastaa lapsivaikutusten arvioinnista, jotta arvioinnista tulisi vakiintunut käytäntö.

LÄHTEET

Alila, K. 2011. Lapsivaikutusten arviointi – kansallisia ja kansainvälisiä näkökulmia. Luettu 18.11.2018. http://lapsiasia.fi/wp-content/uploads/2015/04/lapsivaikutusten_arviointi.pdf

Aluehallintovirasto. 2018. Lapsen oikeudet ja lapsivaikutusten arviointi. Luettu 20.11.2018. <https://www.avi.fi/documents/10191/10462076/Lapsen+oikeudet+ja+lapsivaikutusten+arviointi+Vaasa+8.2.18.pdf/f39a365e-af94-4451-955f-cff906fc915b>

Gretschel, A. & Kiilakoski, T. 2012. Demokratiaoppitunti. Lasten ja nuorten kunta 2010-luvun alussa. Helsinki, Hakapaino.

Helavirta, S. 2007. Lasten tutkimushaastattelu. Metodologista herkistymistä, joustoa ja tasapinottelua. Luettu 17.11.2018. <https://www.julkari.fi/bitstream/handle/10024/101030/helavirta.pdf?sequence>

Hirsjärvi, S; Remes, P & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15. uudistettu painos. Hämeenlinna: Kariston kirjapaino Oy.

Honkanen, K. 2017. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. Lapsivaikutusten arviointi. Lapsivaikutusten arvioinnilla parempaa toimintaa ja päätöksentekoa. Luettu 11.02.2019. <https://www.avi.fi/documents/10191/10187398/Joensuu+29.11.2017.pdf/8e76bb32-d005-4984-88ea-6fed8f08f663>

livonen, E. 2017. Lapsivaikutusten arvioinnilla parempia päätöksiä. Mannerheimin lastensuojeluliitto. Viitattu 21.11.2018 https://thl.fi/documents/605877/3234236/2_Lapsivaikutus-ten+arviinnilla+parempia+pa%CC%88a%CC%88to%CC%88ksia%CC%88+Esa+livonen+%281%29.pdf/7d78594d-5980-4e1a-9761-874a19f7ec50

Kielitoimiston sanakirja. 2018. Kotimaisten kielten keskus. Luettu: 10.3.2019. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/netmot.exe?motportal=80>

Kirkkohallitus. 2015. Lapsivaikutusten arviointi Suomen evankelisluterilaisessa kirkossa – Ohjeistus. Helsinki: Unigrafia. Luettu 14.02.2019. [http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/4501E13964F5B82DC2257E2E0012D573/\\$FILE/LAVA_ohjeistus_2015_www.pdf](http://sakasti.evl.fi/julkaisut.nsf/4501E13964F5B82DC2257E2E0012D573/$FILE/LAVA_ohjeistus_2015_www.pdf)

Kurttila, T. 2011. Lapsivaikutusten arviointi julkisessa hallinnossa. Teoksessa Nurmi, S & Rantala, K (toim.) Näyn ja kuulun. Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: Lasten keskus.

Kuula, A. 2006 Tutkimusetiikka – aineistojen hankinta, käyttö ja säilytys. Jyväskylä: Bookwell Oy.

LAPE Pirkanmaa. 2018. Asiakas on aina oikealla ovella. Tampereen kaupunki.

LAPE Pirkanmaa 2017a. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma. Luettu 20.10.2018. <https://lapepirkanmaa.fi>

LAPE Pirkanmaa 2017b. Toimintakulttuurin muutos. Luettu 20.10.2018. <https://lapepirkanmaa.fi/toimintakulttuurin-muutos/>

LAPE Pirkanmaa 2017c. Lapsivaikutusten arviointi. Luettu 19.11.2018. <https://lapepirkanmaa.fi/toimintakulttuurin-muutos/lapsivaikutusten-arviointi/>

LAPE Pirkanmaa 2017d. Lapsivaikutusten arviointi työpaja <https://lapepirkanmaa.fi/wp-content/uploads/2017/09/Lapsivaikutusten-arviointi-tyopaja-120917.pdf>"<https://lapepirkanmaa.fi/wp-content/uploads/2017/09/Lapsivaikutusten-arviointi-tyopaja-120917.pdf>

Lappalainen, M, Lindgren, V & Vaittinen, T. 2018. Lapsivaikutusten arviointi Harjuniityn koulussa. <https://lapepirkanmaa.fi/wp-content/uploads/2017/09/Lapsivaikutusten-arviointi-tyopaja-120917.pdf>

Lapsen oikeudet. N.d. Lapsen oikeuksien sopimus. Lapsivaikutusten arviointi. Luettu 18.11.2018. <https://www.lapsenoikeudet.fi/lapsen-oikeuksien-sopimus/lapsivaikutusten-arviointi/>

Mattila E. 2017. Lapsivaikutusten arviointituloksia. Luettu 20.02.2019. <https://uusikouluhuittinen.blogspot.com/2017/12/lapsivaikutusten-arviointituloksia.html>

Nokian kaupunki. N.d. Harjuniitty. Luettu 25.1.2019. <https://www.nokiankaupunki.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus-ja-maankaytto/tontit-kartat-ja-mittaukset/omakotitontit/harjuniitty/>

Nokian kaupunki. N.d. Harjuniityn koulu 1-9. Luettu 25.1.2019. <https://www.nokiankaupunki.fi/varhaiskasvatus-ja-koulutus/perusopetus/peruskoulut/harjuniitynkoulu-1-9/>

Nokian kaupunki. N.d. Peruskoulut. Luettu 25.1.2019 <https://www.nokiankaupunki.fi/varhaiskasvatus-ja-koulutus/perusopetus/peruskoulut/>

Nokian kaupunki. 2017. Talousarvio 2018. Taloussuunnitelma 2018 – 2020. Luettu 25.1.2019 <https://www.nokiankaupunki.fi/wp-content/uploads/2017/08/Talouсарvio-2018.pdf>

Nokian uutiset. 2018. Harjuniityn yhtenäiskoulun vaikutus lapseen tutkittiin – liikenneturvallisuus ja pieni piha saivat negatiivista palautetta: kiusaamista ei raportissa näkynyt ollenkaan. Luettu 14.5.2019. <https://www.nokianuutiset.fi/elamanmeno/harjuniityn-yhtenaiskoulun-vaikutus-lapsiin-tutkittiin-liikenneturvallisuus-ja-pieni-piha-saivat-negatiivista-palautetta-kiusaamista-ei-raportissa-nakynyt-ollenkaan-201163883>

Nuikkinen, K. 2009. Koulurakennus ja hyvinvointi - Teoriaa ja käyttäjän kokemuksia peruskouluarkkitehtuurista. Väitöskirja. Tampereen yliopisto.

Nurmi, S. & Rantala, K. 2011. Näyn ja kuulun: Lapsen etu ja osallisuus. Helsinki: LK-kirjat: PTK - poikien ja tyttöjen keskus.

Pajulammi, H. 2014. Lapsi, oikeus ja osallisuus. Helsinki: Talentum.

Piispanen, M. 2008. Hyvä oppimisympäristö - Oppilaiden, vanhempien ja opettajien hyvinvointien kohtaaminen peruskoulussa. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto.

Saaranen-Kauppinen, A & Puusniekka, A. 2006. KvaliMOTV - Menetelmäopetuksen tietovaranto. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietovarasto.
https://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/kvali/L6_3_2.html

Saarinen, H. 2015. Lapsivaikutusten arvioinnin käynnistyminen Helsingin seurakunnissa. Humanistinen ammattikorkeakoulu. Luettu 11.02.2019.
https://www.theseus.fi/bitstream/handle/10024/102199/Saarinen_Hertta.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Savas. 2018 Lasten osallisuus Perheentalolla – Osallisuutta tukevia työkaluja. Luettu 14.2.2018. http://www.savas.fi/userfiles/file/lastu/Lasten_osallisuuden_menetelmia.pdf

Setälä, P. 2012. Lapsuuden muuttuvat tilat. Tampere: Osuuskunta Vastapaino.

Sosiaali- ja terveysministeriö. N.d. Kohti lapsi- ja perhelähtöisiä palveluita. Luettu 10.2.2019. <https://stm.fi/documents/1271139/1953486/LAPE-esite-verkko.pdf/68a59997-cc83-406d-ac8a-3dd8fbb5f3ba/LAPE-esite-verkko.pdf.pdf>

Sosiaali- ja terveysministeriö N.d. LAPE on lasten hyvinvoinnin ja oppimisen asiassa. Luettu 30.10.2018. <https://stm.fi/lapsi-ja-perhepalvelut/kuvaus>

Sosiaali- ja terveysministeriö. N.d. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma. Luettu 10.2.2019. <https://stm.fi/documents/1271139/1953486/Lapsi-ja-perhepalvelujen-muutosohjelma-fact-sheet.pdf/7b934304-84e5-45d5-a361-b23db42f0014/Lapsi-ja-perhepalvelujen-muutosohjelma-fact-sheet.pdf.pdf>

Taneli, M. 2012. Kasvatus on kasvamaan saattamista. Kasvatusfilosofinen tutkimus JA Hollon.

Tanner, C. 2000. "The influence of school architecture on academic achievement". Journal of Educational Administration.

Taskinen, S. 2006. Lapsiin kohdistuvien vaikutusten arvioiminen. Helsinki: Stakes.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018a. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma (LAPE). Luettu 19.11.2018. <https://thl.fi/fi/tutkimus-ja-kehittaminen/tutkimukset-ja-hankkeet/lapsi-ja-perhepalveluiden-muutosohjelma-lape->

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018b. Lapsivaikutusten arviointi. Luettu 14.11.2018. https://thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/johtamisen_tueksi/miten_arvioida/lapsivaikutusten_arviointi

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos 2018c. Piirtäminen työskentelymenetelmänä. Luettu 23.1.2019. <https://thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja/tyomenetelmat-ja-valineet/tyovalineet/piirtaminen>

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Kustannusosakeyhtiö Tammi. Helsinki.

YK:n lapsen oikeuksien sopimus. N.d. Unicef. Luettu 14.11.2018. www.unicef.fi/lapsen_oikeuksien_sopimus

Yle uutiset. 2016. Koululaiset suunnittelivat itselleen paremman koulupihan: "Tämä idea esitetään rehtorille". Luettu 11.02.2019. <https://yle.fi/uutiset/3-9213658>

LIITTEET

Liite 1. Vanhempien kyselylomake

1(3)

Kysely

Millä luokalla lapsesi on/ovat?

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5
- 6
- 7
- 8
- 9

Koetko lapsesi koulumatkan turvalliseksi?

- Kyllä
- En

Voit perustella edellisen
kysymyksen vastauksesi tähän.
Voit tarvittaessa esittää mm.
parannusehdotuksia.

Mikä on kokemuksesi koulun tilojen väljyydestä/avoimuudesta ja sen vaikutuksesta lapsesi koulunkäyntiin?

- Erittäin positiivinen
- Kohtalaisen positiivinen
- Kohtalaisen negatiivinen
- Erittäin negatiivinen

Voit perustella edellisen
kysymyksen vastauksesi tähän.
Voit tarvittaessa esittää mm.
parannusehdotuksia.

Koetko koulurakennuksen vaikuttavan sosiaalisiin suhteisiin ja käyttäytymiseen? (esim. lapsesi välitunnit, yhteistilaisuudet jne.)

- Erittäin positiivisesti
- Kohtalaisen positiivisesti
- Kohtalaisen negatiivisesti
- Erittäin negatiivisesti

Voit perustella edellisen
kysymyksen vastauksesi tähän.
Voit tarvittaessa esittää mm.
parannusehdotuksia.

2(3)

Voit perustella edellisen kysymyksen vastauksesi tähän. Voit tarvittaessa esittää mm. parannusehdotuksia.

Minkälainen on kokemuksesi koulurakennuksesta koulun ja kodin välistä yhteistyötä ajatellen?

- Erittäin positiivinen
 Kohtalaisen positiivinen
 Kohtalaisen negatiivinen
 Erittäin negatiivinen

Voit perustella edellisen kysymyksen vastauksesi tähän. Voit tarvittaessa esittää mm. parannusehdotuksia.

Minkälainen on kokemuksesi koulurakennuksesta monipuolista toimintaa ja harrastuksia ajatellen?

- Erittäin positiivinen
 Kohtalaisen positiivinen
 Kohtalaisen negatiivinen
 Erittäin negatiivinen

Voit perustella edellisen kysymyksen vastauksesi tähän. Voit tarvittaessa esittää mm. parannusehdotuksia.

Onko koulurakennus mielestäsi turvallinen?

- On
 Ei

Voit perustella edellisen kysymyksen vastauksesi tähän. Voit tarvittaessa esittää mm. parannusehdotuksia.

Onko koulurakennus ulkonäöllisesti miellyttävä?

- On, erittäin
 On, kohtalaisen
 Melko epämiellyttävä
 Hyvin epämiellyttävä

Voit perustella tähän miten ja mitä merkitystä koet sillä olevan?

Minkälainen on kokemuksesi koulurakennuksesta monipuolista toimintaa ja harrastuksia ajatellen?

- Erittäin positiivinen
- Kohtalaisen positiivinen
- Kohtalaisen negatiivinen
- Erittäin negatiivinen

Voit perustella edellisen kysymyksen vastauksesi tähän. Voit tarvittaessa esittää mm. parannusehdotuksia.

Onko koulurakennus mielestäsi turvallinen?

- On
- Ei

Voit perustella edellisen kysymyksen vastauksesi tähän. Voit tarvittaessa esittää mm. parannusehdotuksia.

Onko koulurakennus ulkonäöllisesti miellyttävä?

- On, erittäin
- On, kohtalaisen
- Melko epämiellyttävä
- Hyvin epämiellyttävä

Voit perustella tähän miten ja mitä merkitystä koet sillä olevan?

Mikä on kokemuksesi koulun piha-alueiden toimivuudesta?

- Erittäin positiivinen
- Kohtalaisen positiivinen
- Kohtalaisen negatiivinen
- Erittäin negatiivinen

Voit perustella edellisen kysymyksen vastauksesi tähän. Voit tarvittaessa esittää mm. parannusehdotuksia.

Lapsivaikutusten arviointi koskien Nokian koulurakennushankkeita

Nokian kaupungille ollaan rakentamassa uusia kouluja: Emäkosken koulu ja keskustaan uusi yhtenäiskoulu, jossa yhdistyvät Kankaantaan koulu ja Nokianvirran koulu. Harjuniityn koulu on Nokiolla ensimmäinen yhtenäiskoulu, jonka hyvistä ja kenties edelleen kehitettävistä puolista halutaan kuulla ja ottaa huomioon seuraavien suunnitteluissa.

1. Miten olet kokenut tilaratkaisujen tarjonnan mahdollisuuksia toiminnallisuuden ja erilaisten työskentelytapojen käyttöön?
 - a. Opettajan näkökulmasta
 - b. Oppilaan näkökulmasta

2. Miten olet kokenut tilojen mitoituksen, avoimuuden/väljyyden vaikuttaneen toimintaan?

3. Onko sinulla parannusehdotuksia edellisiin (1.-2. kohdissa mainittuihin asioihin)?

4. Miten olet kokenut koulurakennuksen vaikuttaneen yhteisöllisyyden tukemiseen, sosiaalisiin suhteisiin ja käyttäytymiseen? (mieti sekä oppilaiden, että henkilökunnan kannalta)

5. Miten olet kokenut tilaratkaisujen tukeneen
 - a. monipuolisen toiminta- ja harrastuskeskuksen syntymistä?
 - b. kodin ja koulun välistä yhteistyötä

6. Miten olet kokenut tilaratkaisujen tukeneen turvallisuuden tunnetta? Miten kehittäisit tilaratkaisuja turvallisuusnäkökulmasta?
7. Koetko Harjuniityn koulun esteettiseksi? Miksi? Millä tavalla? Mitä merkitystä sillä on?
8. Tukevatko tilat lasten ja nuorten osallisuutta? Miten?
9. Mitkä sisätilojen tilaratkaisut ovat toimivia alaluokkalaisten, yläluokkalaisten ja henkilökunnan näkökulmasta ja miksi? Mitä parannusehdotuksia uusia koulurakennuksia varten?
10. Miten koulun ruokailutila mielestäsi toimii, mitä hyvää, mitä kehitettävää?
11. Miten koulun piha mitoitukseltaan ja toteutukseltaan toimii alaluokkalaisten, yläluokkalaisten ja opettajien näkökulmasta. Mitä kehitettävää ja mitä kannattaisi uusien koulujen pihojen rakentamisessa huomioida.
12. Millaisena koet oppilaiden koulumatkan turvallisuuden koulun lähiympäristössä?

Liite 3. 5-9 -luokkalaisten kyselylomake

1(2)

Koontilomake

Luokka_____

Lapsivaikutusten arviointi koskien Nokian koulurakennushankkeita

Nokian kaupungille ollaan rakentamassa uusia kouluja: Emäkosken koulu ja keskustaan uusi yhtenäiskoulu, jossa yhdistyvät Kankaantaan koulu ja Nokianvirran koulu. Harjuniityn koulu on Nokialla ensimmäinen yhtenäiskoulu, jonka hyvistä ja kenties edelleen kehitettävistä puolista halutaan kuulla ja ottaa ne huomioon seuraavien suunnitteluissa.

Pohtikaa ryhmässänne seuraavia kysymyksiä. Kirjatkaa vastaukset ylös. Mietтікää ja kirjatkaa myös parannusehdotuksia.

1. Oletko päässyt opiskelemaan koulun muissa tiloissa kuin omassa luokassa? Mitä olet tehnyt siellä?
2. Mitä mieltä olet koulun tiloista? Ovatko ne esimerkiksi sopivan kokoisia? Tarjoavatko ne mahdollisuuksia opiskella eri tavoin?
3. Onko koulurakennus mielestäsi sellainen, että siellä on helppo olla ystävien kanssa? Mitkä tilat helpottavat sosiaalisia suhteita? Mitä kaipaisit lisää?
4. Miten koulurakennusta voisi mielestäsi parantaa edellä mainitut kysymykset huomioiden? Kirjatkaa parannusehdotukset tähän, jos ette niitä vielä aiempiin kysymyksiin kirjanneet.
- 5.

2(2)

6. Onko koulu mielestäsi kaunis ja viihtyisä? Miksi? Onko sillä merkitystä?
7. Miten koulun ruokailutila mielestäsi toimii? Onko siinä kehitettävää?
8. Tunnetko olevasi turvassa koulurakennuksessa? Mikä lisää turvallisuuden tunnetta? Mikä vähentää sitä?
9. Käytkö koululla harrastuksissa tai muuten vapaa-ajalla? Jos, niin mitä käyt tekemässä? Mitä mieltä olet koulurakennuksen toimivuudesta vapaa-ajan toiminnoissa?
10. Mitä mieltä olet koulun piha-alueesta (esim. sen koosta, toiminnoista)? Mitä hyvää pihassa on? Mitä toivoisit sinne lisää?
11. Vaikuttaako koulun piha-alue mielestäsi kaverisuhteisiin? Miten?
12. Puuttuuko koulun rakennetusta ympäristöstä jotakin, joka mielestäsi olisi hyvä olla? Mitä?
13. Onko koulumatkasi mielestäsi turvallinen? Miten koet koulumatkan turvallisuuden koulun lähiympäristössä? Mikä olemassa oleva lisää turvallisuuden tunnetta? Entä mikä vie sitä pois?
14. Mitä muuta haluaisit sanoa koulun rakennettua ympäristöä koskien?

LAPSIVAIKUTUSTEN ARVIOINTI HARJUNIITYN KOULUSSA

Hei!

Olemme kolme sosionomiopiskelijaa Tampereen Ammattikorkeakoulusta. Teemme tiedonkeruuta lapsivaikutusten arvioinnista koskien Harjuniityn yhtenäiskoulua. Toiminnan tavoitteena on luotettava tiedonsaanti 1-4 – luokkalaisten kokemuksista liittyen koulurakennuksen tilaratkaisuihin. Tuloksia on tarkoitus hyödyntää päätöksenteossa koskien Nokian uutta tulevaa yhtenäiskoulua.

Mahdollisimman pian, ennen varsinaisen tehtävänannon tekemistä, olisi hyvä jutella koulun tilaratkaisuista ja koulurakennuksesta oppilaiden kanssa. Oppilaita voi pyytää havainnoimaan koulurakennusta ja ympäristöä. Voitte käyttää apuna eri teemoihin liittyviä kysymyksiä (löytyvät alempaa tästä tiedostosta). Oppilaille voi kertoa etukäteen, että havaintoja tehdään siksi, koska heille on tulossa tärkeä tehtävä. Heiltä kysytään mielipiteitä koulurakennuksesta, jotta mielipiteet voidaan huomioida, kun Nokialla suunnitellaan ja rakennetaan uusia kouluja.

Laadimme tämän ohjeistuksen teille opettajille tehtävän toteuttamiseksi. Käytännössä tehtävä toteutetaan kaikille 1-4 -luokkalaisille. Tarkoituksemme on arvioida oppilaiden kokemuksia luovien menetelmien avulla. Yhdessä luokassa oppilaat jaetaan viiteen osaan ja oppilaat tekevät tuotoksen pienryhmissä. Tuotos voi olla piirros, kirjoitus tai molempia. Pienluokille on hieman poikkeava ohjeistus, jotka annamme mielellämme kasvotusten pienluokkien opettajille.

Oppilaat toimivat pienryhmissä, jossa he tuottavat annetun teeman ja kysymysten pohjalta tuotoksen. Tuotos toimii oppilaille ilmaisun välineenä ja apuna havainnollistamaan heidän ajatuksia esitettyyn kysymykseen liittyen. Tuotoksesta ilmenee lasten ajatukset ja toiveet liittyen koulurakennukseen.

2(3)

Tutkimusmenetelmän laatimista ollaan lähestytty viiden tilaratkaisuihin sidotun ydinteeman kautta, joita ovat:

- Rutiinien sujuvuus (kouluarki)
- Esteettisyys (koulun ulkonäkö)
- Turvallisuus
- Sosiaaliset suhteet (kaverit)
- Toiminnan mahdollistaminen (leikkiminen, liikunta, välitunnit)

Jokaista teemaa kohti on omat kysymykset, joita voi soveltaa ja tarkentaa oppilaille tarpeen mukaan. **1-2 luokkalaisille opettajat valitsevat luokittain yhden teeman. 3-4 luokkien opettajat valitsevat 2-3 teemaa.** Pyritään siihen, että kaikki teemat tulevat käyttöön. **Teemat jaetaan luokille maanantaina 7.5 klo 9.15 - 9.30 opettajainhuoneessa, kun annamme teille yhteiset ohjeistukset.**

Tuotoksen tekemisen jälkeen kirjoittakaa ylös niistä kerrottuja asioita (oli vastaus kuinka mielikuvituksellinen tahansa). Teksti on meille tueksi tulosten analysointia varten, saamme tekstin kautta käsityksen mitä oppilaat ovat halunneet tuotoksen kautta ilmentää. Voitte tulostaa tämän tiedoston ja käyttää tiedoston loppuksi olevia kysymyssivuja työskentelyn tukena. Myös kysymyssivuja voi käyttää oppilaiden kommenttien ja ajatusten kirjaamiseen, jolloin kysymyssivun voi liittää pienryhmän tuotokseen.

Toivomme, että palautatte oppilaiden tekemät tuotokset ja muistiinpanot opettajainhuoneessa olevaan ”lavaprojekti”-lokeroon. Toivomme että merkitsette kaikki tuotokset luokan tunnuksen mukaan. Palautamme tuotokset luokille, kun olemme saaneet käytyä materiaalin läpi. **Tuotokset ja niihin liittyvät dokumentit toivomme palautettavan viimeistään pe 25.5 mennessä.**

Me opiskelijat olemme paikalla koululla aamupäivisin seuraavina ajankoh-
tina: **7.5., 8.5., 14.5., 16.5., 18.5. ja 21.5.**

Teemat ja niihin liittyvät kysymykset

Rutiinien sujuvuus (kouluarki)

Kuljet koulussa esimerkiksi luokasta ruokalaan tai luokasta koulun pihaan.

Millaista koulussa on kulkea paikasta toiseen? Missä tilanteissa koulussa kulkeminen on helppoa?

Missä tilanteissa koulussa kulkeminen on vaikeaa?

Miten säilytät tavaroitasi koulussa? Onko se helppoa/vaikeaa?

Esteettisyys (koulun ulkonäkö)

Mikä on hienon näköistä koulurakennuksessa? Mikä ei ole hienon näköistä koulurakennuksessa?

Turvallisuus

Millainen on koulumatkasi? Mikä tuntuu pelottavalta koulumatkalla tai koulussa?

Mikä tuntuu turvalliselta koulumatkalla tai koulussa?

Sosiaaliset suhteet (kaverit)

Osa kavereista (tai sisaruksista) saattaa olla eri luokilla koulussa. Miten pystyt näkemään muilla luokilla olevia kavereita koulussa? Miten järjestätte yhteisiä pelejä tai leikkejä?

Toiminnan mahdollistaminen (leikkiminen, liikunta, välitunti)

Millainen koulun piha on? Mikä on koulun pihassa parasta? Mikä on koulun pihassa huonoa? Mitä toivoisit koulun pihaan?

Kiitämme yhteistyöstä! Voit ottaa meihin yhteyttä, jos jotain kysyttävää ilmenee!

Minerva Lappalainen, Tommi Vaittinen ja Matias Lindgren

Liite 5. Tulososio raportista Nokian kaupungille

1(31)

HENKILÖKUNNAN KYSELY

Harjuniityn yhtenäiskoulun henkilökunta vastasi lapsivaikutuksia koskeviin kysymyksiin erillisten kysymysten avulla pienryhmissä. Henkilökunnasta koostuvia pienryhmiä oli yhteensä 12 kappaletta.

TURVALLISUUS

Kahden pienryhmän vastauksissa nimettiin turvallisuutta luoviksi asioiksi luokkien välissä olevat ovet ja tilat. Osa henkilökunnasta koki, että turvallisuuden tunnetta luo luokan oven vieressä oleva ikkuna käytävälle sekä luokkien ikkunoissa olevat sälekaihtimet (kolme vastausta). Kolme pienryhmää koki, että koulurakennuksessa on riittävästi hätäpoistumisteitä. Yksi pienryhmä vastasi, että hälytysjärjestelmät ovat toimivia. Henkilökunnan näkökulmasta turvallisuuden tunnetta etenkin pienemmille oppilaille luo myös se, että koulun tilat on jaettu eri kerroksiin luokka-asteiden mukaan (yksi vastaus). Yhdessä vastauksessa henkilökunta pohti, että onko koulun sokkeloinen rakenne turvallisuutta lisäävä tekijä vai päinvastoin.

Suurin osa henkilökunnasta mainitsi turvallisuusriskiksi sähköovien lukituksen, ovet eivät aukea aina helposti iLOQ-avaimilla (kahdeksan vastausta). Osa vastaajista (kaksi vastausta) koki ikkunan käytävään turvattomaksi ratkaisuksi, koska tällöin luokassa ei ole paikkaa mihin piiloutua, esimerkiksi uhkaavassa tilanteessa. Yhden vastauksen mukaan luokahuoneissa olevat sälekaihtimet ovat hankalia. Sälekaihtimet eivät pimennä kunnolla ja osa niistä on rikki. Yksittäisten pienryhmien kommentteissa mainittiin, että osa koulun hätäpoistumisteistä koettiin liian kapeiksi (yksi vastaus). Torin avoin tila koetaan riskiksi esimerkiksi väkivaltaisen henkilön kohdalla ja ylipäätään väkivaltaisten oppilaiden fyysinen rajaminen koetaan haastaviksi, koska koulun tilat ovat epäsoivia tällaisiin tapauksiin (yksi vastaus). Yhdessä henkilökunnan vastauksessa pohdittiin, että iso ja avara

2(31)

kouluyhteisö saattaa aiheuttaa joillekin oppilaille jopa ahdistusta ja vaikeuttaa kouluun saapumista.

Turvallisuuteen liittyvää kehitystä henkilökunta toivoi etenkin oviin ja sähkölukkojärjestelmiin, ovien tulisi aueta varmasti ja nopeasti (kuusi vastausta). Luokassa oleviin käytäväikkunoihin toivottaisiin rullaverhoja tai tummennuksia niin, että näkymän käytävästä luokkahuoneeseen voisi peittää (kolme vastausta). Henkilökunnan mielestä olisi hyvä, että kaikissa luokissa olisi vähintään kaksi poistumistietä (yksi vastaus), ovissa ovisilmät (yksi vastaus) sekä sisäpuhelimet esimerkiksi uhkaavien tilanteiden varalle (yksi vastaus). Yleisissä tiloissa toivottiin, että sivuportaikot olisivat leveämmät ja että kerrosten väliset kaiteet olisivat korkeammat (yksi vastaus). Kuvaamataidon luokkaan toivottiin lukittavaa metallikaappia (yksi vastaus).

Koulumatka

Yhden pienryhmän vastauksen mukaan oppilaiden koulumatka on tehty niin turvalliseksi, kun koulun ympäristössä on mahdollista. Yhden vastauksen mukaan useimpien oppilaiden koulumatkalla on hyvät ja yhtenäiset kevyenliikenteenväylät.

Koulurakennuksen välittömään ympäristöön koettiin liittyvän erilaisia turvallisuusriskejä. Etenkin aamuisin koulun pihassa on paljon liikennettä (kolme vastausta). Koulurakennuksen ympäristössä on vain yksi sisääntuloväylä, josta saavutaan päiväkotiin, esikouluun, Harjuniityn ja Myllyhaan kouluun, liikuntahalliin sekä hammashoitolaan. Yhden vastauksen mukaan reitti opettajien parkkipaikalle on huono. Koulun edustalla oleva kevyenliikenteen väylä koetaan liian kapeaksi, pyöräilijöiden on hankala ohittaa kävelijöitä turvallisesti (yksi vastaus). Koulun läheisyydessä olevat tienylityspaikat koettiin vaarallisiksi, etenkin pienimpien oppilaiden kohdalla (kolme vastausta). Siuron valtatie ylittämiseen mainittiin liittyvän riskejä. Linja-autopysäkin sijainti koettiin vaaralliseksi, koska oppilaat tulevat ohi ajavien autojen eteen (yksi vastaus). Myös Harjuniityn K-marketin kohdalla oleva

3(31)

tiensilytys voisi olla yhden pienryhmän mukaan turvallisempi. Henkilökunnan mukaan turvattomuutta luo se, etteivät oppilaat noudata määriteltyjä kulkureittejä (kaksi vastausta).

Koulumatkan turvallisuuteen liittyen henkilökunta esitti kehitysideoita. Kahdessa vastauksessa pidettiin tärkeänä, että Urpolankadulla olisi kevyenliikenteenväylä myös toisella puolella tietä. Saattoliikenteen ohjaaminen toista reittiä voisi helpottaa aamuisia ruuhkia, liittymän sijaintia ehdotettiin pikkumetsän reunaan suoraan Urpolankadulta (yksi vastaus). Yksittäisiä ehdotuksia oli, että erityisesti jalankulkijoiden kulku Siuron valtatie yli tulisi hoitaa turvallisemmaksi ja että suojateiden yhteyteen saataisiin hidasteet.

RUTIINIEN SUJUVUUS

Koulun arkisia rutiineja helpottavat useat sisäänkäynnit koulurakennukseen, jotka vähentävät ruuhkaa (kaksi vastausta). Yksittäisiä vastauksia asioista, jotka toimivat ja helpottavat koulun arkea olivat älykäs valaistus sekä hyvä akustiikka. Yhden vastauksen mukaan koulun naulakot ovat ahtaita, joka vaikeuttaa vaatteiden, kenkien yms. säilytystä.

Henkilökunnan puolesta koulun ruokala koettiin pääosin toimivaksi (seitsemän vastausta). Kolmasosa oli sitä mieltä, että linjastoja on tarpeeksi ja että ruokalassa on tarpeeksi tilaa, pöytiä sekä istumapaikkoja. Pyöreät pöydät koetaan toimiviksi ja miellyttäväksi (yksi vastaus). Ruokalan tuolit ovat puisia, joten ne eivät kolise ja aiheuta meteliä (neljä vastausta). Neljäsosa vastaajista koki ruokalan akustiikan pääosin hyväksi. Ruokailutilaa kuvailtiin viihtyisäksi, valoisaksi sekä avaraksi.

Negatiiviseksi koettiin se, että ruokalaan paistaa aurinko osittain niin, että se häikäisee ruokailijoita (yksi vastaus). Esikoulun ja ruokalan välissä on ikkunat, jolloin

4(31)

esikoululaiset saattavat häiritä ruokailijoiden keskittymistä ja aiheuttaa levottomuutta oppilaissa (yksi vastaus). Yhden vastauksen mukaan ruokalassa on kova meteli.

Ruokailutilaan liittyen esitettiin kehitysideoita. Pienemmille oppilaille voisi olla kaksi linjastoa (yksi vastaus). Astianpalautus olisi voitu sijoittaa toiseen paikkaan, sillä tällä hetkellä astianpalautuksen sijainti aiheuttaa ruuhkaa ja meteliä (yksi vastaus). Henkilökunta esitti myös toiveen siitä, että ruokalaa eriytettäisiin tarvittaessa vieläkin pienempiin osiin esimerkiksi kevyiden väliseinien avulla. Tämä vähentäisi meteliä ja helpottaisi esimerkiksi aistiyliherkkiä henkilöitä (yksi vastaus).

Erilaiset aikataulut luovat levottomuutta koulupäivän rutiineihin. Ala- ja yläkoulun erilainen päivärytmi hankaloittaa aulatilojen hyödyntämistä opetuksessa. Kehitysideaksi ehdotettiin, että yläkoulun ulkovälitunteja lisättäisiin, jotta alakoululaisilla olisi mahdollisuus toimia aulatioissa (kaksi vastausta).

Koulun henkilökunnan arjen helpottamiseksi toivottiin, että sosiaalityötiloissa olisi enemmän kuin yksi suihku (yksi vastaus). Kouluterveydenhuollon (terveydenhoitaja, psykologi, koulukuraattori) tilojen yhteydessä tulisi olla erillinen ja rauhallinen odotustila, jossa oppilailla olisi parempi yksityisyydensuoja sekä mahdollisuus levätä. Koululääkärin huone olisi kaivannut ikkunaa, koska tila on pieni ja siellä on usein monta ihmistä kerrallaan (yksi vastaus).

SOSIAALISET SUHTEET

Henkilökunnan mukaan yhtenäiskoulun idea mahdollistuu hyvin yhteisten tilojen avulla. Eri-ikäiset oppilaat kohtaavat erilaisissa tilanteissa. Koulun sisätilat ja piha antavat mahdollisuuksia kohtaamiselle, tukevat yhteisöllisyyttä, mahdollistaen yhdessäolon koko koulun voimin (yhdeksän vastausta). Oppilailla on mahdollisuus etenkin välitunneilla oleskella ja viettää aikaa käytävillä, auloissa ja torin reunalla olevilla rappusilla. Henkilökunnan mukaan yhteiset tilat kannustavat op

5(31)

pilaita viettämään aikaa yhdessä. Myös opiskelu yleisissä tiloissa tukee yhteisöllisyyttä sekä opettajien että oppilaiden keskuudessa (viisi vastausta). Nuorisotilojen sijainti koulun tilojen yhteydessä on hyvä ja henkilökunnan mielestä tämä tukee oppilaiden ryhmähengen rakentamista (neljä vastausta).

Yhteinen opettajanhuone on hyvä, tilava ja viihtyisä. Opettajanhuone, keittiö ja sosiaalityilat ovat olleet niin esikoulun, ala- kuin yläkoulun sekä hallinnon käytössä. Yhteiset tilat ovat tukeneet myös henkilökunnan yhteisöllisyyttä (seitsemän vastausta).

Osallisuus

Henkilökunnalta kysyttiin, tukevatko koulurakennuksen tilat oppilaiden osallisuutta. Kaksi pienryhmää vastasi suoraan, että tilat tukevat hyvin osallisuutta. Oppilaskunnan tila koettiin hyväksi (kolme vastausta). Nuorisotilat koettiin hyväksi ja oppilaat ovat päässeet mukaan suunnittelemaan nuorisotiloja (neljä vastausta). Yleiset avarat tilat osallistavat oppilaita harrastamaan (kolme vastausta). Yksittäisiä vastauksia asioista, jotka tukevat oppilaiden osallisuutta olivat esillä olevat oppilaiden tekemät työt, esiintymisen mahdollistava lava, mahdollisuus käyttää kirjastoa, yläkoululaisten mahdollisuus suorittaa TET-jakso koulun ruokalassa sekä kierrätyspisteet. Yhden vastauksen mukaan oppilaiden mahdollisuus tilasta toiseen liikkumiseen tukee heidän osallisuuttaan.

Henkilökunta nimesi asioita, jotka eivät heidän mielestään tue oppilaiden osallisuutta. Kioski ei sovi oppilaskunnan tilaksi ja tila koetaan liian pieneksi (kaksi vastausta). Yhden vastauksen mukaan luokissa olevat älytaulut toimivat puutteellisesti.

Kehityskohtia oppilaiden osallisuuden tukemiseksi mainittiin muutamalla yksittäisellä vastauksella. Nuorisotiloja voitaisiin hyödyntää ahkerammin, koulussa saisi olla enemmän valkotauluja sekä oppilaiden tekemiä töitä tulisi saada laittaa esille koulun seinille.

TOIMINNAN MAHDOLLISTAMINEN

6(31)

Koko kyselyyn osallistunut henkilökunta koki koulurakennuksen yhteiset tilat tilaviksi. Avarat tilat, käytävät ja aulat saivat kiitosta henkilökunnalta. Avaria yhteisiä tiloja pystytään hyödyntämään liikkumiseen (mm. liikkuva koulu) sekä oppilaiden toiminnalliseen työskentelyyn (yksitoista vastausta). Käytävillä on pöytiä ja tuoleja työskentelyä varten. Luokkatasojen yhteiset käytävät mahdollistavat yhteistyön eri luokkien kesken (kaksi vastausta). Yhden vastauksen mukaan oppilaat haluavatkin työskennellä mahdollisimman paljon oman luokkatilan ulkopuolella. Tilavat käytävät ja aulatilat mahdollistavat myös välituntitoimintaa sisätiloissa. Kahden pienryhmän mukaan tilojen väljyys rauhoittaa välitunteja.

Neljäsosa vastaajista koki avattavat väliseinät ja pikkuhuoneet luokkien välissä toimiviksi (kolme vastausta). Luokkien äänieristys koettiin hyväksi ja luokkien ovet eristävät hyvin käytävästä kuuluvaa ääntä (kaksi vastausta). Luokkatilat mahdollistavat monipuolista ja yhteisöllistä oppimista (yksi vastaus). Luokissa olevat kalusteet ovat hyviä ja ehjiä sekä niitä pystyy säätämään, jolloin työ- ja opiskeluviihtyvyyttä lisäytyy (kaksi vastausta). Eri oppiaineille olevat monipuoliset luokkatilat mahdollistavat toimintaa (kaksi vastausta). Yksittäisiä vastauksia, joiden mukaan mahdollistetaan erilaista toimintaa, olivat pienryhmätilojen toimivuus ja kuvataide- ja käsityöluokan läheinen sijainti.

Yleiset tilat (auditorio, sali, tori käytävät, ruokala) mahdollistavat erilaista toimintaa (yhdeksän vastausta). Torialuetta kuvailtiin kauniiksi, avoimeksi, valoisaksi sekä väljäksi. Kolmasosa henkilökunnasta mainitsi salin ja torin yhdistelmän olevan hyvä ja tilassa oleva lava aukeaa molempiin suuntiin. Torin ja liikuntasalin välissä oleva ovi on helppokäyttöinen (yksi vastaus).

Henkilökunta nosti esiin koulurakennuksen tilojen mitoituksen negatiivisia puolia. Luokkatilat ovat liian pienet ja ahtaat oppilasmääriin nähden ja siksi toiminnallisuuden toteuttaminen on hankalaa. Luokkatilat on myös kalustettu tiiviisti (kymmenen vastausta). Koulurakennuksen tilojen suunnittelussa olisi pitänyt huomioida enemmän pien- ja erityisryhmien tarpeet, esimerkiksi sijoittamalla eriyttävät tilat luokkien yhteyteen. Tällä hetkellä pienluokkien tilat ovat erillään muista luokista (kolme vastausta). Kaikki luokkatasot eivät mahdu samalle käytävälle, joten

7(31)

se heikentää yhteistyötä. Oppilasmäärän kasvettua koulussa on tilan ahtautta, koska tiloja käyttää myös Myllyhaan koulun oppilaat (kaksi vastausta). Oppilasmäärän kasvun vuoksi myös erilaiset toiminnallisuutta tukevat tilat (esimerkiksi draamastudio) on jouduttu ottamaan luokkatilaksi (yksi vastaus).

Kirjasto on meluisa ja avoimessa tilassa oleva meteli häiritsee kirjaston käyttöä (neljä vastausta). Aulatilojen ei koeta soveltuvan pienimpien oppilaiden työskentelyyn, koska tiloissa on liikettä, levottomuutta ja melua (kaksi vastausta). Lisäksi yksittäisiä mielipiteitä nousi esiin seuraavista asioista; kaikkien luokkien välissä ei ole pikkuhuoneita, auditorio ei ole ideaali musiikinluokaksi, kotitalousluokka ei ole toimiva keskisaarekkeen vuoksi ja kaikki irtokalusteet eivät kestä käyttöä koulun arjessa.

Koulun tilaratkaisuihin esitettiin useita kehitysideoita. Koulun tiloihin kaivattaisiin lisää tiloja oppilaiden eriyttämiseen ryhmätyöskentelyä tai itsenäistä työskentelyä varten (seitsemän vastausta). Luokkahuoneiden tulisi olla suurempia (neljä vastausta). Yhden vastauksen mukaan alakoulun käytävillä olevat lokerikot ovat turhia ja näiden tilalla voisi olla mieluummin työskentelytilaa. Kirjaston akustiikan parantamiseksi kirjasto tulisi äänieristää, esimerkiksi tekemällä tilaan katto tai jatkamalla lasiseinää kattoon saakka (kolme vastausta).

Henkilökunnan mukaan koulun pihassa tulisi olla hiekkapohjainen pallokenttä (kaksi vastausta). Yksittäisiä kehitysideoita olivat isompi piha, isompi liikuntasali, kuvaamataidon ja savytyön luokat voisivat sijaita vierekkäin, kuvaamataidon luokassa voisi olla ilmastointikaappi ja keittolevy sekä käsityöluokat voisivat sijaita vierekkäin.

Yksi pienryhmä nosti esiin sen, että opettajien tulisi päästä osallistumaan koulurakennuksen tilojen suunnitteluun pedagogisten ratkaisujen näkökulmasta, erityisesti taito- ja taideaineiden luokkatilojen kohdalla.

Koulun piha

8(31)

Puolet vastaajista vastasi, että koulun pihassa on monipuolista liikunnallista tekemistä, esimerkiksi kiipeilytelineet, parkourpiha, keinut ja pelikentät. Pihan sokkeloisuus on hyvä asia, sillä se luo omia sektoreita (kaksi vastausta). Koulun piha tukee oppilaiden toiminnallisuutta (yksi vastaus).

Henkilökunta nimesi koulun piha-alueeseen liittyviä puutteita. Välituntivalvonnan kannalta koulurakennuksen molemmille puolille jakautunut piha on hankala (seitsemän vastausta). Piha-alue on liian pieni oppilasmäärään nähden (neljä vastausta). Pihassa oleva yksi pelikenttä ei riitä oppilasmäärään nähden (kaksi vastausta). Muita yksittäisiä vastauksia puutteisiin liittyen; iso hiekkakenttä koulun takana on liian kaukana eikä sovellu välituntikäyttöön, parkkialue jää liian isoksi Myllyhaan koulun poistuessa alueelta, koulun pihan portit eivät ole toiminnallisesti hyvät (jos lunta on paljon, eivät aukea kunnolla), pelastustiet ovat puutteelliset ja yläkoululaisille ei ole pihassa juuri tekemistä, kun taas alakoululaisille tekemistä on enemmän.

Kehitysideoina mainitaan, että koulun pihaan toivotaan lisää pelikenttiä (sekä hiekka- että nurmipohjaisia) etenkin jalkapallon pelaamista varten (kahdeksan vastausta). Koulun piha saisi olla myös isompi, jotta pihassa olisi riittävästi avointa tilaa esimerkiksi juoksemiselle (seitsemän vastausta). Ulk välilinerastin sijainti olisi hyvä olla ulkona, sillä tällä hetkellä varasto sijaitsee koulurakennuksen sisällä (kolme vastausta). Pihassa voisi olla enemmän penkkejä ja pöytiä keskeisemmällä paikoilla. Yhtenäiskoulussa voisi panostaa siihen, että etenkin yläkoululaisille olisi koulun pihassa mukavasti kalustettu alue, jossa voisi viettää aikaa (neljä vastausta). Näiden lisäksi yksittäisiä kehitysideoita oli keinujen määrän lisääminen, ilmansuuntien huomiointi siten, ettei välituntipiha olisi aina varjon puolella ja mäenlaskupaikan saaminen käyttöön.

Toiminta- ja harrastuskeskus

9(31)

Henkilökunnalta kysyttiin miten he ovat kokeneet tilaratkaisujen tukeneen monipuolisen toiminta- ja harrastuskeskuksen syntymistä. Nuorisotila ja nuorisoohjaajan läsnäolo tukevat lasten ja nuorten kasvua. Yhteistyö koulun ja nuorisopalveluiden kanssa koetaan helpoksi ja toimivaksi (kolme vastausta). Nuorisotilan lisäksi koulurakennuksessa on myös partiotoiminnan tilat, joka mahdollistavat koulun tilojen hyötykäytön myös harrastustoimintaan. Koulun välittömässä läheisyydessä on erillinen liikuntahalli ja iso hiekkakenttä, joten koulun lähiympäristössä on mahdollisuus harrastaa ja toimia (kolme vastausta). Koulun ulkopuoliset toimijat käyttävät koulun tiloja koulupäivien ulkopuolella ja tätä ajatellen koulun liikuntasaliin on oma kulku ulkopuolista käyttöä varten. Koulun kulkuväyliä voidaan rajoittaa myös helposti tapahtumissa, joita koulu ei järjestä.

Henkilökunta esitti kehitysideoita harrastustoiminnan kehittämiseksi. Koulun tiloilla on paljon kysyntää, joten iltaisin läsnä oleva vahtimestari helpottaisi tilojen käyttöä, toisi turvaa sekä mahdollistaisi tilojen laajemman hyötykäytön. Koulun tilojen opasteet ja sisäänkäynnit voisivat olla merkitty selkeämmin ulkopuolisia käyttäjiä varten. Koulun piha-alueita voisi käyttää ja hyödyntää entistä aktiivisemmin myös iltaisin.

Kodin ja koulun välinen yhteistyö

Koulun yleiset tilat mahdollistavat kodin ja koulun välistä yhteistyötä. Torin, salin ja oppilaskunnan kioskin avulla on helppo järjestää tapahtumia ja tilaisuuksia (seitsemän vastausta). Koulun neuvottelutilat helpottavat erilaisten palaverien pitämistä (kaksi vastausta). Koulun oppilashuollon tilat löytyvät samalta käytävältä, joten paikka on esimerkiksi vanhemmille helppo löytää (yksi vastaus).

Kehitettävää kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön on se, että koko koulun yhteisiä juhlia on hankala järjestää, koska vanhemmat eivät mahdu tiloihin (kaksi vastausta). Yhden vastauksen mukaan isompi aulatila helpottaisi tapahtumien järjestämistä. Yhdessä vastauksessa ei koettu tilaratkaisujen vaikuttaneen merkittävästi kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön, koska yhteistyöhön uskotaan vaikuttavan eniten toimintakulttuuri ja henkilöt.

ESTEETTISYYS

10(31)

Henkilökunta koki koulun enimmäkseen esteettiseksi. Koulua kuvailtiin ulkonäöltään nykyaikaiseksi, moderniksi ja raikkaaksi. Eniten pidettiin koulun kauniista ja miellyttävästä värimaailmasta, niin koulurakennuksen julkisivussa, kuin sisustuksessa (10 vastausta). Valtaosan mielestä koulun sisätilat ovat siistit, valoisat ja avarat, lasiseinien ja -ikkunoiden avulla rakennuksen sisään pääsee paljon luonnonvaloa (kahdeksan vastausta). Koulun sisustuksessa etenkin erilaiset taideokset miellyttivät henkilökuntaa (neljä vastausta). Kengättömän koulun ansiosta siisteys korostaa esteettisyyttä (kaksi vastausta). Henkilökunnan mukaan esteettisyys lisää viihtyvyyttä (kaksi vastausta).

Kehitysideoita entistä esteettisemmän koulurakennuksen luomiseen mainittiin muutamia. Oppilaiden töiden laittaminen koulun seinille on kielletty, eivätkä työt edes pysyisi seinillä pintamateriaalien vuoksi. Vastauksessa pohdittiin auttaisiko toisenlainen maalipinta asiaa. Oppilaiden tekemien töiden laittaminen esille olisi sekä esteettisyyden että oppilaiden osallisuuden kautta positiivinen asia (kaksi vastausta). Yhden vastauksen mukaan myös luokkatiloissa saisi olla enemmän pintoja, johon voisi kiinnittää opetusmateriaaleja tai oppilaiden töitä. Yhden pienryhmän mielestä ruokala voisi olla ulkonäöltään vähemmän laitospäinen.

1-4 -LUOKKIEN OPPILAAT

Harjuniityn koulun oppilaita haastateltiin heidän ikää ja keskiarvoista kehitystasoa tarkkaillen. Näimme parhaaksi haastatella 1-4. luokkalaista lapsia toiminnallisten menetelmien kautta. Teemat jaettiin 1-4. luokkalaisten kanssa niin, että yksi luokka sai 1-2 teemaa. 1-2. luokkalaiset saivat yhden teeman luokkaa kohden ja 3-4. luokkalaiset kaksi teemaa. Teemoja jaettaessa huomioitiin luokan opettajan näkemykset luokalle sopivasta teemasta ja samalla pyrittiin siihen, että mahdollisimman moni teema tulisi käytetyksi. Rutiinien sujuvuus oli kuitenkin 1-4. luokkalaisten selvästi haasteellisin teema, joten sitä jaettiin harkiten ja saimme siihen liittyen vähiten vastauksia. 1-4 -luokkien opettajille annettiin ohjeistus etukäteen, mutta pääsimme lähes kaikkien luokkien tunneille ohjeistamaan ja seuraamaan oppilaiden työskentelyä.

11(31)

Toiminnan mahdollistaminen -teemaan vastasi yhteensä kuusi luokkaa 1-4 luokilta. **Esteettisyys** -teemaan vastasi yhteensä viisi luokkaa 1-4 luokilta. **Turvallisuus** -teemaan vastasi yhteensä kuusi luokkaa 1-4 luokilta. **Rutiinien sujuvuus** -teemaan vastasi vain kaksi luokkaa, jotka olivat 3-4 luokilta. **Sosiaaliset suhteet** -teemaan vastasi kolme luokkaa, jotka olivat 2-4 luokilta.

TURVALLISUUS

Ykkösluokkalaisten mukaan turvallisuuden tunnetta luo se, että luokkahuone on turvallinen (kolme vastausta). Aidattu koulualue luo turvaa (kaksi vastausta). Yksittäisiä turvallisuuden tunnetta luovia asioita olivat koulun tilojen turvallisuus ja turvalliset kiipeilytelineet.

Ykkösluokkalaiset mainitsivat turvallisuuteen liittyviä riskitekijöitä. Koulumatkalla ei ole tienylityskohdissa hidasteita ajoneuvoille (kolme vastausta) ja koulun alueella oleva mäenlaskupaikka on vaarallinen, jonka vuoksi mäenlasku on kiellettyä (kaksi vastausta). Myös koulun takapihalla oleva rinne U3-kentälle oli oppilaiden mielestä vaarallinen (kaksi vastausta). Yksittäisiä mainittuja riskitekijöitä olivat yläluokkalaisten mopot ja mopoautot, joilla ajetaan lujaa tai keulitaan, pyöräliikenne, kulkureitti bussipysäkille, oja koulumatkan varrella, koulun läheisessä metsässä oleva suo ja koulussa olevat saviuunit.

Ykkösluokkalaiset toivoivat turvallisuuteen liittyvää kehitystä niin, että koulun pihalla oleva mäenlaskupaikka voitaisiin kunnostaa niin, että mäenlasku voitaisiin sallia talvisin (neljä vastausta).

Kakkosluokkalaiset kokivat turvallisiksi asioiksi suojatiet ja muut liikennemerkit koulumatkan varrella (kaksi vastausta). Yksittäisiä vastauksia oli, että koulun aidattu piha-alue luo turvallisuutta ja paloturvallisuus koetaan hyväksi.

12(31)

Turvallisuutta tukevia tekijöitä oli **kolmasluokkalaisten** mukaan turvallinen sekä lyhyt koulumatka (molemmista neljä vastausta). Yksittäisiä vastauksia olivat koulun piha-alueella oleva portti, tarpeeksi hätäpoistumisteitä, kevyenliikenteenväylät, suojatiet ja se että koulumatkan voi kulkea yhdessä kavereiden kanssa.

Kolmasluokkalaisista viisi pienryhmää vastasi, että isommat koululaiset pyöriivät liian läheltä pienempiä oppilaita ja nämä tilanteet aiheuttavat pelkoa. Neljän ryhmän mielestä koulun portaat ovat liian kapeat. Yhden ryhmän mukaan portaat ovat myös liukkaat. Muita yksittäisiä turvallisuuteen liittyviä vastauksia olivat liian pitkä koulumatka, ylä- ja alamäet koulumatkalla, lähistöllä olevat kyykäärmeet ja oppilaiden kännykän käyttö koulumatkojen aikana.

Kolmasluokkalaiset esittivät kehittämisideoita turvallisuuden tukemiseksi. Kahdessa vastauksessa toivottiin liikennevaloja ja hidasteita suojateiden yhteyteen, jotta autoilijat havaitsisivat kevyen liikenteen paremmin. Yhdessä vastauksessa toivottiin korkeampia aitoja koulun ympärille.

Neljäsluokkalaisten mukaan turvallisuuden tunnetta luovat koulumatkalla olevat suojatiet (kolme vastausta). Yksittäisiä vastauksia annettiin koulumatkalla olevista alikulkutunneleista, siitä että kouluun on helppo saapua pyörällä ja hyvistä hätäpoistumisteistä.

Neljäsluokkalaisten mukaan merkittävin turvallisuusriski on liikenne koulumatkalla (viisi vastausta). Myös suojatien puute Siuron suunnalta tulevien oppilaiden kohdalla on riski (kaksi vastausta). Suojateiden näkyvyys voisi olla Urpolankadulla parempi, autot eivät välttämättä huomaa koululta tulevaa kevyttä liikennettä (kaksi vastausta). Koulumatkaan liittyen yhdessä vastauksessa kerrottiin, että pyöräilijät saattavat ohittaa kävelijöitä liian läheltä ja aiheuttaa vaaratilanteita. Koulun pihaan liittyen turvallisuusriskeiksi mainittiin hiekkakentällä olevat kyykäärmeet ja se, että välituntivalvojen on hankala valvoa koko koulun pihaa. Yhdessä neljäsluokkalaisten vastauksessa toivottiin, että kulku koulun pihassa olevalle parkourkentälle olisi turvallisempi.

RUTIINIEN SUJUVUUS

13(31)

Yksittäisiä **ykkösluokkalaisten** mielipiteitä rutiineja helpottavista asioista olivat säilytystilat ja ruokala. Yksittäisiä mielipiteitä oli, että koulurakennus on liian pieni ja käytävillä on ahdasta. Yhden ryhmän mukaan luokan ovensuussa on usein ruuhkaa ja ahdasta.

Yksi ryhmä toivoi, että koulussa ja etenkin luokahuoneissa olisi enemmän tilaa. Rutiineja helpottamaan ykkösluokkalaisten toivoivat pulpetteja ja isompia portaita, joissa mahtuisi kulkemaan isompien oppilaiden ohi.

Kakkosluokkalaisten mukaan rutiinien sujuvuutta tukevat ruokala (seitsemän vastausta) sekä hyvä ilmasto ja sisäilma (yksi vastaus). Neljän vastauksen mukaan välillä koulun tiloissa on ahtautta ja tungosta ja koulun vessat ovat likaisia. Kakkosluokkalaisten esittivät toiveen, että vessassa käynti välitunnin aikana olisi helpompaa eli vessoihin olisi käynti myös koulun pihasta (kaksi vastausta).

Kolmasluokkalaisten luettelivat tekijöitä, jotka helpottavat rutiinien sujuvuutta. Ruokala on toimiva (kaksi vastausta) ja akustiikkaseinä vähentää melua (kaksi vastausta). Yhden vastauksen mukaan koulussa on tarpeeksi käsienpesupaikkoja.

Kolmasluokkalaisten kaksipienryhmä vastasi, että koulun vessat ovat usein liian likaisia. Koulun piha on oppilasmäärään nähden liian pieni, joten kahden vastauksen mukaan pihalla joutuu usein jonottamaan keinuun yms. Yhden vastauksen mukaan pyörätelineet ovat usein täynnä ja pyörien säilytys on tämän vuoksi hankalaa. Yksi pienryhmä toivoi kouluun isompia naulakkoja.

Neljäsluokkalaisten mielestä rutiinien sujuvuutta helpottavat käytävillä olevat lukkokaapit (seitsemän vastausta), koulussa siirtyminen paikasta toiseen on helppoa avariiden tilojen ansiosta (kolme vastausta) ja pulpettien sijaan oppilailla olevat nousevat työpöydät ovat hyvät (kaksi vastausta). Yksittäisiä vastauksia oli, että ruokala on toimiva ja pihassa on pyörätelineitä tarpeeksi.

14(31)

Neljäsluokkalaiset kokivat, että väärässä ajassa olevat kellot hankaloittavat ajan seuraamista (kolme vastausta), luokissa olevat sälekaihtimet eivät pimennä kunnolla (kolme vastausta) ja lukkokaapit ovat liian pienet tavaroiden säilytykseen (kaksi vastausta). Yksittäisiä rutiineihin liittyviä vastauksia oli, että ruokala on usein täynnä ja luokkahuoneen tuolit ovat epämukavia.

Neljäsluokkalaiset toivoivat lisää pyörätelineitä pihaan (neljä vastausta). Yksittäisissä vastauksissa toivottiin isompia naulakkoja ja 3-4 pienluokan oppilaille lisää tilaa omien tavaroiden säilyttämiseen.

SOSIAALISET SUHTEET

Yhden **ykkösluokkalaisten** pienryhmän mielestä torialueen vieressä olevat isot portaat ovat mukavat yhdessä kavereiden kanssa istuskeluun ja näin ollen tukevat sosiaalisten suhteiden ylläpitämistä.

Kakkosluokkalaisten mielestä sosiaalisia suhteita mahdollistavia tekijöitä koulurakennuksessa ovat yhteinen välituntipiha, jossa on mahdollisuus viettää aikaa muiden luokkalaisten kanssa (seitsemän vastausta), tori (kuusi vastausta) ja isot portaat torialueen vieressä (kaksi vastausta).

Yhden **kolmasluokkalaisten** vastauksen mukaan sosiaalisia suhteita tukee se, että koulumatka on usean kaverin kanssa yhteinen ja koulumatkan voi kulkea yhdessä.

Neljäsluokkalaisten mielestä mahdollisuus nähdä välitunnilla myös muiden luokkien oppilaita tukee sosiaalisten suhteiden ylläpitämistä (kahdeksan vastausta). Muita vastauksia olivat nuorisotila, jossa voi viettää aikaa kavereiden kanssa (viisi vastausta) ja välituntipiha, johon kaikki mahtuvat viettämään aikaa (kaksi vastausta).

15(31)

Neljäsluokkalaisten mukaan yläkoululaiset häiritsevät nuorempia oppilaita (kaksi vastausta). Muita huomioita sosiaaliin suhteisiin liittyen oli, että välitunnit ja ruokailu ovat osalla eri aikaan, jolloin ei välttämättä pysty viettämään aikaa yhdessä eri luokilla olevien kavereiden kanssa. Yhdessä vastauksessa todettiin myös, että yhtenäiskoulussa eri-ikäiset eivät välttämättä tule toimeen keskenään.

TOIMINNAN MAHDOLLISTAMINEN

Ykkösluokkalaisista koulun pihassa parasta oli keinut (yhdeksän vastausta), parkourpiha ja kiipeilyteline (molemmista kahdeksan vastausta), pelikenttä (kuusi vastausta) ja muut leikkivälineet (viisi vastausta). Lisäksi yksittäisiä mielipiteitä oli, että pihassa olevat penkit ovat hyviä ja pihassa on tarpeeksi tilaa leikkiä.

Ykkösluokkalaiset mainitsivat toiminnan mahdollistaviksi tekijöiksi smart-taulut ja liikuntasalin (molemmista kaksi vastausta). Yhden vastauksen mukaan jatkossa pitäisi rakentaa samanlainen koulu kuin Harjuniityn yhtenäiskoulu.

Ykkösluokkalaisten yksittäisiä vastauksia oli, että oppilasmäärän vuoksi leikkivälineisiin joutuu usein odottamaan, koulun piha on hieman tylsä, takapihalla ei ole tekemistä sekä jalkapallo- ja koripalloa pitää pelata samalla kentällä tilanpuutteen vuoksi.

Ykkösluokkalaiset toivoivat koulun pihaan kunnollista, isompaa liukumäkeä (viisi vastausta), trampoliinia, erillistä jalkapallokenttää (molemmista neljä vastausta), lisää tilaa leikkimiselle ja etenkin juoksemiselle (kolme vastausta). Lisää luontoa koulunpihaan, eli kukkia, nurmikkoja ja puita, isommat maalit pelikentälle, lisää kiipeilymahdollisuuksia (kaikista kaksi vastausta). Kahden ryhmän mielestä myös koulun takapihalla voisi olla jotain tekemistä. Oppilaat esittivät paljon ideoita erilaisien liikuntamuotojen harrastamiseen koulun pihassa, esimerkiksi skeittailuun, pyöräilyyn, jääkiekkoon, frisbeegolfiin ja polkuautoiluun liittyen. Näiden lisäksi yksittäisiä toiveita olivat; parkourpihalle lisää tankoja, hiekkalaatikko, pyörivä hämähäkkikeinu, enemmän keinoja ja penkkejä, katokset pelikentille ja lisää roskakoreja. Yksi ryhmä toivoi jopa uima-allasta ja vesiliukumäkeä.

Erilaisen toiminnan mahdollistamiseen koulun sisätiloissa ykkösluokkalaiset toivoivat kiipeilyseinää, biljardipöytää, lisää tuoleja koulun aulaan ja matikkakelloa.

Kakkosluokkalaisten mielestä erilaista toimintaa koulussa mahdollistavat iso koulurakennus ja sen piha. Oppilaiden mielessä koulussa on hyvin tilaa (kahdeksan vastausta). Pihalla toimintaa mahdollistavat keinut (kuusi vastausta), kiipeilytelineet (viisi vastausta), parkourpiha ja jalkapallokenttä (neljä vastausta). Muita toimintaa mahdollistavia tekijöitä olivat kirjasto (seitsemän vastausta), tori (kuusi vastausta), nuorisotilan pelimahdollisuudet ja liikuntasali (molemmista kaksi vastausta). Yksittäisiä vastauksia olivat palloiluhalli, auditorio, musiikkiluokka, puukäsityöluokka, torin ja salin välissä oleva lava, koulun pihassa oleva liukumäki ja säkkituolit.

Kakkosluokkalaiset toivoivat koulun pihaan lisää keinoja (kahdeksan vastausta), erilliset kentät jalkapalloseuralle ja koripalloseuralle (kuusi vastausta), putkiliukumäkeä ja karusellia (molemmista kaksi vastausta), lisää avaraa tilaa välituntipihaan ja avarammat katokset leikkejä varten (molemmista kaksi vastausta). Yksittäisiä toiveita olivat lisää kiipeilytelineitä ja leikkimökki.

Kolmasluokkalaisten mainitsivat toimintaa mahdollistaviksi tekijöiksi erityisesti koulun pihan (yhdeksän vastausta). Koulun pihalla pidettiin keinoista (yhdeksän vastausta), parkourpihasta (neljä vastausta), palloilukentästä (kolme vastausta) sekä liukumäestä ja kiipeilytelineestä (kaksi vastausta). Koulun sisätiloissa toimintaa mahdollistavia asioita ovat istuma- ja työskentelypaikat, kirjasto ja smarttaulut (kaikista kolme ääntä) sekä tori (kaksi ääntä). Yksittäisiä vastauksia olivat liikuntasali ja -halli, isot käytävät ja iso koulurakennus.

Kolmasluokkalaisten neljä pienryhmää vastasi, että koulun pihassa olevien koirujen siitepöly häiritsee välitunneilla ulkoilua pahimpana siitepölyaikana. Yksittäisiä vastauksia, jotka vaikuttavat koulun toimintaan negatiivisesti olivat liian pienet tilat, koulun pihaan tulleet parakit ja liian hidas liukumäki.

Kolmasluokkalaisten esittivät toiveita piha-alueen kehittämiseksi. Kaksi pienryhmää toivoi pehmeämpää pelikenttää, isompaa välituntipihaa, hiekkalaatikkoja,

vähemmän soraa ja kivikkoa koulun pihaan sekä lisää keinuja yms. Yhdessä vastauksessa toivottiin enemmän pelikenttiä oppilaiden käyttöön.

Neljäsluokkalaisten mukaan erilaista toimintaa mahdollistavat parkourpiha ja kirjasto (molemmista neljä vastausta) sekä väliovet luokkahuoneiden välissä (kolme vastausta). Yksittäisiä vastauksia olivat aulatila torin parvella ja liikuntahalli.

Neljäsluokkalaiset nostivat esiin asioita, jotka hankaloittavat koulussa tapahtuvaa toimintaa; Myllyhaan koulun sijainti samalla tontilla, jonka vuoksi oppilasmäärä on kasvanut ja tämä lisää ruuhkaa (neljä vastausta) ja U3-kentälle vievät portaat ovat hankalat kulkea (kolme vastausta). Lisäksi yksittäisiä vastauksia olivat, että liikuntasalin katto on matalalla, kirjaston lukutila on rauhaton ja metsään ei saa mennä koulupäivän aikana.

Neljäsluokkalaiset toivoivat koulun pihaan metsäaluetta (neljä vastausta), isompaa pihaa (kolme vastausta) ja lisää keinuja sekä muita leikkivälineitä pihaan (kaksi vastausta). Yksittäisiä toivomuksia oli, että U3-kenttä otettaisiin tehokkaampaan käyttöön ja kentälle ehdotettiin koripallokentän siirtämistä. Koulun pihassa oleva pelikenttä voisi olla isompi, siinä voisi olla nurmipinta ja isommat maalit. Pelikenttiä voisi olla lisää oppilaiden käyttöön, parkourpiha saisi olla isompi ja koulun pihassa voisi olla enemmän piilopaikkoja (kiviä tms.) piiloleikkejä varten. Koulun sisällä aulatiloihin toivottiin lisää korkeita pöytiä.

ESTEETTISYYS

Ykkösluokkalaiset mielsivät nämä yksittäiset tekijät koulurakennuksessa esteettisiksi; lipputanko, akustiset seinät, tori, verhot ja luokkatilat. Yhden pienryhmän mielestä koulun pihassa on paljon roskia, joka näyttää rumalta. Estetiikkaan liittyen ykkösluokkalaiset toivoivat aakkosia näkyviin koulun seinille, akvaariota, lisää värillisiä ikkunoita ja lisää roskiksia koulun pihaan, jotta roskia olisi vähemmän maassa.

Kakkosluokkalaisten mielestä esteettisesti miellyttävintä koulussa on värikkäät pintamateriaalit (kolme vastausta), taivaskävelijä-taideteos (kaksi vastausta) ja erilaiset kasvit.

Kolmasluokkalaisten pitivät taivaskävelijä-taideteoksesta (kolme vastausta), värikkäistä ikkunoista ja akustiikkaseinästä (molemmista kaksi vastausta). Yksittäisiä vastauksia olivat pihassa olevat puut ja koulun sisätiloissa olevat eriväriset kerrokset.

Kolmasluokkalaisten yksittäisiä vastauksia estetiikkaan liittyen oli, että osa koulun ikkunoista on liian pieniä ja koulun pihassa on usein roskia, koska roskiksia ei ole tarpeeksi. Kolme pienryhmää toivoi koulun pihaan kukkaistutuksia ja nurmikkoalueita.

Neljäsluokkalaisten mielestä esteettisesti miellyttävintä on koulun värimaailma, esimerkiksi värilliset ikkunat ja eriväriset kerrokset (yhdeksän vastausta). Muita vastauksia olivat koulurakennuksen miellyttävä muoto ja hienot akustiikkaseinät (molemmista kaksi vastausta). Yksi pienryhmä kuvaili koulun ulkonäköä siistiksi ja viihtyisäksi.

Neljäsluokkalaisista viisi pienryhmää kertoi, että roskikset ovat liian pieniä tai niitä on liian vähän, joka aiheuttaa sen, että koulun pihassa on roskia. Punaiset aurinkosuojat koettiin epäesteettisiksi (kaksi vastausta). Yhden vastauksen mukaan koulu on ulkonäöltään liian moderni. Yksittäisiä neljäsluokkalaisten toiveita oli, että koulun pihassa olisi lampi ja että koulun tylsät betonipinnat voisi korvata puulla ja tiilellä, jotka näyttäisivät kodikkaammilta.

5-9 -LUOKKIEN OPPILAAT

Harjuniityn koulun oppilaita haastateltiin heidän ikää ja keskiarvoista kehitystasoa tarkkaillen. 5-9. luokkalaisten nähtiin parhaaksi haastatella perinteisen kyselyn ja keskustelun avulla. Kysymykset oli muokattu oppilaille henkilökunnalle tehdyn ky

selyn pohjalta. Harjuniityn koulu muotoili kysymykset oppilaille ja teki koontilomakkeen luokkia varten. Harjuniityn koulun oppilaskunta järjesti 5-9 luokkalaisten haastattelut pitämällä luokkakokouksen luokittain. Yhteensä vastauksia saatiin 15 kappaletta; kolmelta viidesluokalta (yksi yhteisvastaus 5-6E), kahdelta kuudesluokalta, viideltä seitsemäsluokalta, kolmelta kahdeksasluokalta, kahdelta yhdeksäsluokalta sekä oppilaskunnalta (oppilaskunnan jäsenet ovat 3-9 luokilta).

TURVALLISUUS

Viidesluokkalaiset tuntevat olonsa koulussa turvalliseksi, siihen vaikuttavat henkilökunta ja hyvät kaverit, lukkokaapit, jolloin omat tavarat pysyvät turvassa sekä turvallisuuteen suoraan liittyvät poistumisharjoitukset, palokellojen testaus, luokan oven vieressä oleva ikkuna ja väestönsuoja. Toisaalta palohälytykset myös pelästyttävät. Turvallisuutta vähentävät ahtaat ja heiluvat paloportaot, sisäkaton laatat, jotka näyttävät siltä, että ne ovat putoamaisillaan ja torille olevat liukkaat portaot. Myös yläkoululaisten käytös saattaa vähentää turvallisuuden tunnetta.

Viidesluokkalaiset kokevat, että koulumatka on suurimmaksi osaksi turvallinen, turvallisuutta lisäävät omakotitalot matkalla ja hyvät kävelytiet mutta puutteitakin löytyy. Ympäristössä on paljon teitä ja autoliikennettä. Iso tie koulun läheisyydessä voi vähentää myös turvallisuutta. Suojateitä on, mutta tienylityskohtia voisi miettiä tarkemmin. Bussipysäkkien läheisyydessä ei ole suojateitä. Koulumatkailaisia on paljon ja kulkureitit koululle ahtaat, jolloin osa oppilaista kulkee ajoteillä ja myös pyörätiellä kävellään. Koulun pihaa lähestyessä on monta risteävää ajotietä, kuten koulun takapihalle, päiväkodille ja henkilökunnan parkkipaikalle. Koulun lähellä olevalla Urpolankadulla ajetaan kovaa, johon oppilaiden mielestä hidasteet voisivat auttaa.

Yksi viidesluokka toivoo turvallisuuden tukemiseksi koulun pihan pallokentälle korkeampia aitoja ja talveksi pulkkamäkeen turvallisuusaidat.

Kuudennelta luokalta suurin osa tuntee olevansa turvassa koulussa. Yläkerroksessa on turvallisempaa kuin alhaalla. On hyvä, että ovissa on lukot. Kuudesluokka pitää koulumatkaa turvallisena.

Kuudennen luokan vastauksessa kerrotaan, että hälytyskellot eivät kuulu esimerkiksi pikkuluokkaan ja musiikkiluokkaan, eikä muutenkaan yhtä hyvin luokkiin kuin käytävään. Musiikkiluokassa on kaksi ovea, jos koputtaa ulkopuolelta, niin se ei kuulu, varsinkin, jos on jotain äänekestä meneillään. Opettajat eivät myöskään saa ovia heti auki, niin oppilaita mietityttää onko avaimissa tai lukoissa vikaa.

Kuudennelta luokalta toivotaan rullaverhoa luokan oven viereiseen ikkunaan, josta kurkitaan välillä sisään luokkaan.

Myös **seitsemäsluokkalaisten** kokevat koulun turvallisiksi ja sitä lisää se, että luokissa on monta ovea ulos ja muutenkin riittävästi poistumisteitä. Turvallisuutta vähentävät keikkuvat paloportaat ja portaissa heiluvat kaiteet. Myös yhdessä seitsemäsluokassa koetaan käytävälle olevat ikkunat turvallisuutta vähentävinä asioina.

Kolme seitsemäsluokkaa ilmoittavat vastauksessaan, että koulumatka on turvallinen. Muutamassa vastauksessa täsmennetään, että ainakin osalle, kuten yläkoululaisille se on turvallinen. Turvallisuutta lisäävät kävely- ja suojatiet, sekä ihmispaljous. Turvattomiksi paikoiksi koetaan koulun parkkipaikka ja Urpolankadun mäki. Aamuisin koulun alkaessa on ruuhkaa parkkipaikalla, sekä kävely- ja pyörätiellä. Myllyhaan oppilaat ja bussilla kulkevat oppilaat kävelevät koko tien leveydellä, eivätkä väistä.

Kahdeksasluokkalaisten mielestä selkeät tilat, valvontakamerat, sekä se, että opettajat eivät anna oppilaiden avata ovia tekevät olosturvallisen. Palo-opasteet voisivat puolestaan olla selkeämmät.

21(31)

Kahdeksasluokkalaiset pitävät koulumatkaa turvallisena, mutta toivovat jalkakäytävää leveämmäksi tai omia kaistoja kävelijöille ja pyöräilijöille. Alakoululaiset kävelevät heidän mielestään liian leveästi ja liikennejärjestelyt ovat epäselvät. Pysäköintitilat ovat riittävät, myös mopoille, joka koetaan hyväksi asiaksi. Ajoneuvoliikenteen nopeuksia on kahdeksasluokkalaisten mielestä laskettu. Vastauksissa nousi esiin myös se, että taksi unohtaa joskus hakea taksilla kulkevat oppilaat.

Yhdeksäsluokkalaiset pitävät koulua turvallisena, koska koulurakennuksessa on paljon uloskäyntejä.

Yhdeksäsluokkalaisista puolet kokevat koulumatkan turvallisena. Toiset kokevat ongelmaksi sen, että liikaa väkeä tulee samaan aikaan kouluun, eivätkä jalankulkijat tunne liikennesääntöjä, ovat arvaamattomia ja holtittomia kulkiessaan. Suojatielle ehdotetaan liikennevalvojaa.

Oppilaskunta antaa palautetta siitä, että koulurakennuksen poistumistiet ovat ahtaat ja epäselvät, sekä kokoontumispaikka on kaukana joistakin koulun tiloista. Poistumisteitä on paljon, joka on hyvä juttu. Oppilaskunta luetteli asioita, jotka kokevat turvattomiksi koulun ympäristössä; parkkipaikka on ahdas, bussit ja kovaa ajavat autot ovat vaarallisia, koulun edessä oleva suora on ahdas ja kävelyreitit esimerkiksi bussipysäkillä puuttuu.

RUTIINIEN SUJUVUUS

Viidesluokkalaisten mielestä ruokala on viihtyisä, mutta se voisi olla isompi. Ruokalassa voisi olla myös lisää pyöreitä pöytiä, koska ne ovat suosittuja. Astiavalutuspaikkoja saisi olla enemmän sekä ruuhka-aikana ruokalassa saisi olla yksi linjasto enemmän. Yhden luokan mielestä ei ruokailutilassa ole kehitettävää.

Viidesluokkalaiset toivoivat, että koulun pihassa olevat pyörätelineet olisivat tilavampia ja niitä olisi enemmän. Nykyiset pyörätelineet ovat liian ahtaat koulun oppilasmäärälle. Yksi viidesluokka kokee, että naulakot ovat ahtaat ja niissä on liian

vähän tilaa kengille, säilytyslokerot luokissa ovat liian pienet ja koulun vesi maistuu pahalta (raudalta?). Yksi viidesluokka koki, että lattiat ovat likaiset ja sukat ovat koulupäivän jälkeen pohjista mustat.

Kuudennen luokan mielestä ruokailutila toimii hyvin, mutta avonaisuus tuo joskus meteliä. Ruokailun jälkeen odottelu on ruokalassa ikävää. Heidän mielestään koulussa on liikaa kerroksia ja se on liian pieni, kun oppilaita on niin paljon. Kuudesluokkalaisten mielestä koulun tiloissa on joskus liian lämmin ja huono ilma. Luokissa olevat sälekaihtimet ja verhot päästävät valon läpi. Kuudesluokka tuo esille sen, että pyörätelineitä on alakoululla liian vähän ja välitelineissä ovat liian pienet, jolloin pyöriä on vaikea saada pois.

Kolme **seitsemäsluokkaa** on sitä mieltä, että ruokailutila on ahdas ja pieni, joka tuo ruuhkaa ja meteliä ruokalaan. Linjastolla on liian paljon jonoa, joten linjastoja toivotaan lisää. Myös seitsemäsluokkalaiset toivovat ruokalaan korkeita pöytiä lisää. Ruuhkan välttämiseksi ruokailuajat pitäisi miettiä tarkemmin. Ruokalaan toivotaan myös enemmän siivousta, koska paikat ovat likaiset. Yksi luokka haluaa uuden ruokalistan, vaikka ruoka ja tila ovat aivan parhaita. Muiden luokkien mielestä ruokala on ok ja toimiva.

Yksi seitsemäsluokka haluaisi pitää kengät jalassa koulun sisätiloissa. Toinen seitsemäsluokka haluaisi kouluun enemmän roskiksia. Seitsemäsluokilta toivotaan myös, että Siuron bussin tulisi aikaisemmin.

Kahdeksasluokkalaiset pitävät ruokalaa liian pienenä ja toivovat, että ruokala olisi isompi. Ruuhkien välttämiseksi toivotaan levitetympiä ruokailuaikoja. Ruokalaa pidetään sotkuisena ja pöytien siisteydessä on parantamisen varaa. Pöydät loppuvat kesken, joten myös kahdeksasluokkalaiset toivovat lisää korkeita pöytiä. Tuolien pidikkeet ovat löysät ja ne putoilevat. Yksi luokka on sitä mieltä, että ruoka loppuu aina kesken. Alakoululaisille riittää heidän mielestään hyviä ruokia ja jälkiruokia, mutta yläkoululaiset, joilla pidemmät koulupäivät saavat jäljelle jäänyttä kuivaa spagettipataa. Toinen luokka toivoo ala- ja yläkoululaisille omia ruokaloita.

Kahdeksasluokkalaiset toivoivat koulun pihaan enemmän pyörätelineitä. Lisäksi toivottiin parempaa lattiaa, valokatkaisijat vessaan ja lisää roskiksia penkkien läheisyyteen.

Yhdeksäsluokkalaisista suurimman osan mielestä ruokala tilana on itsessään toimiva ja monipuoliset pöydät saavat kiitosta. Osan mielestä tilat ovat kuitenkin täydentuntuiset varsinkin nyt, kun Myllyhaan oppilaat muuttivat Harjuniityn koulun alueelle. Jonoja on ja ruokaa joutuu odottamaan. Ruokalaan toivotaan myös isompia tuoleja ja enemmän siivousta.

Yhdeksäsluokan mielestä kengättömyys ei toimi koulussa ja aiheuttaa turhia riitoja, epäkäytännöllisyyttä ja turvallisuusriskin. Yhdeksäsluokkalaisten mielestä kaapit vievät turhaa tilaa ja luovat ahtautta. Toisaalta kaappien toivotaan olevan isompia ja niissä olisi hyvä olla pistorasia.

Oppilaskunnan mielestä ruokala tuntuu toisinaan pieneltä ja pihan pyörätelineet ovat huonoja.

SOSIAALISET SUHTEET

Viidesluokkalaisten mielestä koulussa on paljon oleskelupaikkoja, jotka helpottavat sosiaalisia suhteita, kuten nuorisotilat ja pihan aktiviteetit. Lisää toivotaan kuitenkin sohvia, säkkituoleja ja muita mukavia oleskelutiloja, sekä myös rauhallisia tiloja, kuten ”koppituoli”. Nuorisotilojen toivotaan olevan enemmän auki. Viidesluokkalaisten mielestä piha ei vaikuta kaverisuhteisiin, mutta rauhallista tilaa kavereiden kanssa juttelulle pitää olla. Pihalle voisi myös lisätä ”kaveripenkin”, joka voisi vaikuttaa myös kaverisuhteisiin. Yhden luokan vastaus on jätetty tyhjäksi.

Kuudennen luokan mielestä toria pidetään hyvänä paikkana hengailta kavereiden kanssa. Kuudesluokkalaisten mielestä isolla kentällä olisi mukavampi pelata kavereiden kanssa, kun olisi tilaa. Nyt ei tule pelattua, kun viidesluokkalaisia on niin paljon koripallokentällä.

24(31)

Seitsemäsluokkalaisten mielestä koulurakennus on hyvä sosiaalisille suhteille. Parhaita paikkoja viettää kavereiden kanssa aikaa ovat nuorisotilat ja pöytä- ja sohvoryhmät käytävillä ym. oleskelutilat. Oleskelutiloja kaivataan kouluun myös lisää. Erityisesti toivotaan lisää pehmeitä penkkejä, sillä on hyvä, että käytävillä on istumapaikkoja, jossa varsinkin välitunneilla saattaa olla ahdasta. Yhdessä vastauksessa mainittiin myös ruokala, kivirappuset ja kirjaston käytävä helpottavan sosiaalisia suhteita.

Seitsemäsluokkalaisista suurin osa ei koe, että piha-alue vaikuttaisi kaverisuhteisiin, mutta siellä on mukava välillä pelata tai tehdä paljon eri juttuja kavereiden kanssa. Yksi luokka toivoo, että jalkapalloa pääsisi pelaamaan ilman alakoululaisia.

Kahdeksäsluokkalaisten mielestä nuorisotilat ja käytävien sohvoryhmät helpottavat sosiaalisia suhteita. Nuorisotilojen toivottaisiin olevan aina käytössä ja sohvoryhmiä, sekä oleskelupöytiä (yhdistettäviä pöytiä) kaivataan lisää. Lisäksi toivotaan myös lisää saleja ja liikuntapaikkoja, sekä mukavammat tuolit luokkiin. Yksi luokka toivoo, että alakoulu olisi erillään yläkoulusta. Kahdeksäsluokkalaisten haluaisivat lisää erilaisia yhteisiä tiloja, mutta myös erillisiä tiloja nuoremmille ja vanhemmille oppilaille.

Kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaisten ovat samaa mieltä muiden kanssa, että piha-alue ei vaikuta kaverisuhteisiin, mutta yhdessä vastauksessa todetaan, että pihalla on kuitenkin helppo nähdä kavereita.

Yhdeksäsluokkalaisten pitävät tiloja hyvinä, kuten myös sitä, että käytävillä on paljon pöytiä ja istumapaikkoja. Erityisesti toivotaan koulurakennuksen toiseen kerrokseen lisää "matopenkkejä" ja pyöreitä pöytiä. Nuorisotiloja pidetään erinomaisena, mutta kaivataan kuitenkin enemmän paikkoja, jossa saisi olla välitunnit rauhassa. Yhdeksäsluokka haluaa yläkoulun ja alakoulun enemmän erilleen. Yhdeksäsluokkalaisten toivovat erillistä aluetta alakoululaisille, heidän mukaansa pienemmät oppilaat häiritsevät isompia.

Oppilaskunnan mielestä välitunnilla on helppo olla ystävien seurassa, myös luokkarajojen yli. Oppilaskunnan mielestä pihan hajanaisuuden vuoksi on hankala löytää kavereita. Heidän mielestään vaikuttaa sosiaalisiin suhteisiin paljon, koska siellä ollaan yhdessä. Yläkoululaiset eivät hölmöile, kun alakoululaisia on pihalla.

Oppilaskunta toivoo hallitukselle isompaa kokoontumistilaa sekä täysin hiljaista tilaa oppilaille, jossa olisi mahdollisuus rauhoittua koulupäivän aikana.

TOIMINNAN MAHDOLLISTAMINEN

Harjuniityn yhtenäiskoulussa käytetään monipuolisesti myös muita tiloja oppimiseen, oman luokan lisäksi.

Viidesluokkalaiset käyttävät eri aineille tarkoitettuja tiloja, kuten esimerkiksi kielten, käsityön (savityö, märkätyötila) tai musiikin luokkia sekä yläkoululaisille tarkoitettuja aineluokkia, kuten kotitalouden- ja kemian luokkia. Tunteja pidetään myös luokahuoneiden ulkopuolella käytävillä, kirjastossa, monitoimihallilla, auditoriossa, nuorisotilassa ja ulkona (koulun pihassa ja metsässä). Käytävällä on opiskeltu eri aineita matikasta kieliin sekä ympäristöoppia ja tehty ryhmätöitä. Auditoriossa on pidetty musiikin tunteja ja kirjastossa on luettu. Nuorisotiloilla on leivottu ja pelattu. Ulkona koulun pihassa ja metsässä on opiskeltu matematiikkaa ja poimittu marjoja sekä sieniä.

Viidesluokkalaiset tykkäävät siitä, että koulun tilat ovat isoja ja siistejä, joten ne tarjoavat monipuoliset ja hyvät opiskelumahdollisuudet. Tämän lisäksi yhteisiä tiloja on riittävästi ja ne ovat sopivan kokoisia. Kuitenkaan luokkatiloja ei ole tällä hetkellä riittävästi kiertävän Myllyhaan koulun luokan vuoksi. Osan mielestä koulun piha on liian pieni ja varsinkin parkourpihan puoli on usein liian täynnä.

Viidesluokkalaiset käyttävät partio- ja nuorisotiloja, joissa on mukava viettää aikaa ja partiotiloissa onnistuu myös tavaroiden säilytys. Partiotiloista sanottiin yh

dessä vastauksessa, että tilat ovat hieman pienet. Liikuntasali toimii liikuntaharrastuksissa hyvin vapaa-ajalla. Luokkatilat, torin kokoontumistila ja sali koetaan kuitenkin liian pieniksi juhlatilaisuuksissa.

Viidesluokkalaisista osan mielestä piha on tarpeeksi iso ja hyvää on erilaiset aktiviteetit, mutta niitä toivotaan pihaan myös lisää. Parkourpiha on kiva ja sitä toivotaan isommaksi, sekä lisää korkeampia ja mutkikkaampia kiipeilytelineitä. Leikkitelineitä on liian vähän, joihin joutuu jonottamaan liian pitkään. Pelitilaa pitäisi olla pihalla enemmän, nyt sitä ei ole juuri lainkaan. Koripallo- ja jalkapallokenttä halutaan erikseen, koska nyt molempia pelejä pelataan samaan aikaan pienellä kentällä. Myös pelikentän asfalttipinta on huono alusta pelaamiseen. Lisäksi toivotaan nurmikenttää ja välinevarastoa koulun pihaan oppilaille välituntitarkoitukseen. Oppilaat haluaisivat myös käyttää metsää välituntisin. Parkkipaikka on tällä hetkellä pieni Myllyhaan koulun väistötilojen takia.

Yksi viidesluokka toivoo pihalle enemmän aktiviteetteja, kuten pieniä maahan upotettavia trampoliineja ja nurmikenttää. Opiskeluaulan kaltaisia tiloja ja pehmeitä istuimia voisi olla enemmän, koska käyttäjiä on paljon. Toinen viidesluokka toivoo kaikkiin vessoihin peilejä ja käsipaperia pyyhkeen lisäksi sekä käsidesipumppuja.

Viidesluokkalaiset toivovat koulun pihalle nurmikenttää, ettei hiekka pölyäisi. Lisäksi toivotaan sisälle välipala- ja juoma-automaattia sekä koulun pihaan juoma-automaattia. Kirjastoon toivotaan mukavampia penkkejä, jossa olisi paremmat selkänojat. Yksi viidesluokka toivoo, että metsäalue koulun lähellä säilytettäisiin.

Kuudennen luokan oppitunteja on pidetty pikkuhuoneessa (oman luokan yhteydessä), multimedialuokassa, aineluokissa, kielistudiossa ja auditoriossa sekä luokkien ulkopuolella opiskeluaulassa, käytävillä, torilla, rappusissa, ruokalassa, nuorisotilalla, metsässä ja koulun kentällä. Tunneilla on tehty muun muassa pari-, ryhmätyötä, toiminnallisia juttuja, kuten leikkejä, esityksien harjoittelua ja videointia sekä hiljaista työskentelyä.

27(31)

Kuudennen luokan oma luokka on liian pieni, koska oppilaita on niin paljon. Pöytiä siirrellään, mutta silti luokassa ei kunnolla mahdu olemaan.

Kuudesluokkalaisten mielestä kirjastoon kuuluu torin äänet ja siellä on liian kuuma, koska siellä ei ole verhoja. Toivotaan isompaa kirjastoa, jossa voisi olla enemmän raheja ja säkkituoleja. Myös kuutosluokkalaisten mielestä liikuntasali on liian pieni juhlassa. Kuudennen luokan oppilaat käyttävät vapaa-ajalla koulun salivuoroja, nuorisotiloja, oleilevat pihassa ja osallistuvat diskoihin.

Kuudennen luokan mielestä piha on pieni suhteessa oppilasmäärään ja siinä on liikaa asfalttia. Kivoja telineitä ym. on paljon, mutta toisaalta ne vievät kaiken tilan, eikä niitä voi käyttää talvella. Kenttiä on liian vähän ja ne ovat huonoja välituntikäyttöön. Jalkapallon pelaamiseen soveltuvat kentät puuttuvat ja koripallokenttä on liian pieni, varsinkin jos siellä on eri ryhmiä yhtä aikaa. Myös varjoisia paikkoja on pihassa liian vähän. Koulun pihaan toivotaan lisää isoja kenttiä, puita sekä katosaluetta istuskelua varten.

Seitsemäsluokkalaiset ovat päässeet opiskelemaan ulkona ja käytävillä. Yksi luokka on päässyt opiskelemaan luokan ulkopuolelle useassakin aineessa, mutta toinen luokka on päässyt mielestään liian vähän. Luokan ulkopuolella on tehty ainekohtaisia tehtäviä.

Neljä seiskaluokkaa viidestä on sitä mieltä, että luokat ovat sopivan tilavia ja niitä on tarpeeksi. Tilat ovat avaria ja värikkäitä, niitä pidetään kivoina, hyvinä ja jopa loistavina. Kaikki on hyvin. Yksi luokka ilmoittaa, että välillä on vähän ahdasta, tiloissa on kuitenkin rauhallista. Toinen luokka toivoo enemmän pieniä ja rauhallisia tiloja. Yhdessä vastauksessa toivotaan enemmän pöytiä, tuoleja ja isompia tiloja. Siitä pidetään, että voi opiskella ja työskennellä monella eri tavalla esimerkiksi auloissa ja käytävillä.

Seitsemäsluokkalaiset käyvät vapaa-ajalla nuorisotiloilla, jotka koetaan toimiviksi. Yhden luokan vastauksessa käytettiin välillä myös partiotiloja. Myös koulun pihalla käydään pelailemassa.

28(31)

Seitsemäsluokkalaiset kokevat pihan pieneksi ja toivotaan lisää lääniä. Yhden luokan vastauksessa pihan todetaan olevan riittävän iso, mutta samalla todetaan, että pitäisi olla enemmän tilaa pelata esimerkiksi jalkapalloa. Myös nurmikenttää tai jalkapallokentälle tekonurmikenttää toivotaan neljässä vastauksessa. Pihassa on paljon telineitä ja muuta tekemistä, mutta toivotaan oleskelutilaa, jossa penkkejä, selkänöjällisiä tuoleja ja pöytiä. Parkourpihalle toivotaan keinoja ja yläkoulu- lalaisille omia oleskelupaikkoja, jossa olisi keinut. Seiskaluokkalaiset toivovat myös lisää pelikenttiä ja -kaukaloa, ulkoliikuntapaikkaa ja enemmän metsää.

Kaikissa seitsemännen luokkien vastauksissa toivotaan kouluun välipala-automattia, neljässä vastauksessa toivotaan juoma-automattia ja yhdessä lisäksi kahvilatoimintaa välitunneille. Kolmessa lapussa halutaan lisää oleskelutiloja ja rauhallisia työskentelytiloja nuorisotilan lisäksi, sekä enemmän sohvia ja pehmeitä tuoleja. Yhden seitsemäsluokan mukaan tietokoneet tulisi olla kaikilla opettajilla.

Yksi seitsemäsluokka haluaa koulun pihaan aktiviteettipuiston, trampoliineja sekä parakit pois parkkipaikalta. Muutamassa seitsemäsluokkalaisten vastauksessa vain mielikuvitus on ollut rajana, sillä kouluun toivotaan uima-altaita, saunoja, viiden tähden ravintolaa ja baaria, sekä liukumäkeä 1-3 kerroksen välille.

Kahdeksasluokat ovat opiskelleet aulassa, käytävillä, torilla, nuorisotiloissa, kielistudiossa ja kirjastossa, jossa on luettu, liikuttu, tehty ryhmätöitä ja työskennelty tietokoneilla. Kahdeksasluokkalaisten mielestä yleisesti koulun tilat ovat sopivan tilavia, siistejä ja hyviä sekä tarjoavat mahdollisuuksia opiskelulle ja ryhmätöille. Luokkatilat ovat välillä liian pieniä ja tämän takia joudutaan välillä vaihtamaan luokkaa tilan puutteen takia.

Myös kahdeksasluokkalaiset käyvät nuorisotiloilla, jotka toimivat hyvin. Myös pihalla käydään pelaamassa muun muassa koripalloa, kiipeilemässä parkourpihalla ja katolla. Koulun salissa on pelattu sählyä, koripalloa ja futsalia.

Kahdeksasluokkalaisten mielestä piha voisi olla suurempi, vaikka se onkin hyvä ja monipuolinen sekä laitteita on sopivasti. Koripallokenttä koetaan hyväksi mutta

29(31)

koripallo- ja jalkapallokenttä eivät ole hyvät yhdessä. Ulkokentät ovat harvoin välitunnilla vapaana, jolloin pihalla ei ole kauheasti tekemistä. Kahdeksaluokkalaiset toivovat tekonurmikenttää jalkapallon pelaamiseen ja muutenkin erilaisia pelikenttiä. Jalkapallon pelaamiseen toivotaan maaleja. Yläkoululaisille toivotaan myös lisää vuoroja koripallokentälle. Pihalle halutaan lisää penkkejä, istuma- ja varjopaikkoja sekä enemmän metsäalueita ja luontoa.

Myös kahdeksaluokkalaiset toivovat välipala- ja juoma-automaattia ja oppilaskunnalle kioskia. Tämän lisäksi toivotaan paikkaa, jossa voi harrastaa urheilua, kuten salissa, jota varten se on rakennettu, mutta jossa se on tällä hetkellä kiellettyä. Kahdeksaluokkalaiset toivovat, että jo olemassa olevia tiloja voitaisiin hyödyntää. Lisäksi toivotaan myös isompia luokkia, toista biljardipöytää oppilaiden käyttöön, trampoliinipuistoa ja kauppaa koulun viereen.

Yhdeksäsluokat ovat opiskelleet esimerkiksi käytävillä, ulkona, kirjastossa, auditoriossa, musiikkiluokassa ja kielistudiossa.

Yhdeksäsluokan vastauksista yhdessä on kirjoitettu, että teknisen työn luokka ja kuntosali ovat liian pieniä. Muuten tilat mahdollistavat hyvin opiskelun ja ovat sopivan kokoisia tälle ihmismäärälle. Koulun tilat ovat uudet ja hienot sekä käytävät ovat hyvät. Yhden yhdeksäsluokan mielestä tuoleja, vessoja ja roskiksia on paljon. Pyöreitä pöytiä pidetään epäkäytännöllisinä ja ahtaina sekä ne menevät myös helposti rikki. Rullatuolit ovat huonoja, mutta säädettävät tuolit ovat hyviä. Toisen yhdeksäsluokan mielestä tilat ovat ok.

Suurin osa yhdeksäsluokkalaisista ei käy koululla vapaa-ajalla, vain muutama joskus kuntosalilla tai liikuntahallilla. Koululla käydään pelaamassa myös koripalloa.

Suurin osa toisesta yhdeksäsluokasta piti piha-aluetta hienona, mutta kritiikkiäkin tuli muun muassa siitä, että piha on todella pieni, keinotekoinen sekä ala-asteinen. Pihalla tulisi olla enemmän luontoa, esimerkiksi puita. Myös yhdeksäs

luokkalaiset toivovat isommat kori- ja jalkapallokentät erikseen sekä nurmikenttää. Mopoille halutaan oma alue, johon autot eivät saisi pysäköidä. Yhdeksäsluokkalaiset toivovat myös välipala-automaattia.

Oppilaskunnan mielestä koulun tilat ovat hyvät ja monipuoliset, jolloin oppilaat voivat työskennellä samalla tunnin aikana eri tiloissa. Välituntitiloja ja yksilötyökentelyyn tarkoitettuja tiloja on kuitenkin liian vähän. Myös luokkahuoneet ovat liian pieniä. Oppilaskunta toivoo kouluun enemmän isoja pöytiä.

Oppilaskunnan mielestä koulun piha-alue ei ole hyvä, koska se koostuu pienistä, hajallaan olevista alueista. Pienemmille oppilaille toivotaan enemmän aktiviteetteja ja koko koululle isommat pelialueet. Asfaltti pelialustana on huono. Parkkipaikka on liian pieni.

Koululla on oppilaskunnan mukaan hyvä järjestää erilaisia tapahtumia. Myös nuorisotilat ovat plussaa, sekä sali ja liikuntasali toimivat myös vapaa-ajan käytössä hyvin.

ESTEETTISYYS

Kaikkien **viidesluokkien** mielestä koulu on kaunis ja viihtyisä sekä sopii maisemaan. Heidän mielestään koulu on mukavan värikäs. ”Ei tarvitse katsoa arjen harmautta ja väritön koulu ei ole kiva.”. Värikyyttä tuovat modernit, pehmeät huonekalut sekä muu sisustus. Tilat ovat valoisia, viherkasvit kivoja mutta niitä voisi olla enemmänkin. Yksi viidesluokka toivoo, että koulua ei rakennettaisi palikoista tai laatikoista vaan tiilestä.

Kuudennen luokan mielestä koulu on sisältä kivan värikäs, mutta ulkoapäin koulun pitäisi olla vain yksivärinen, toisaalta pelkkä valkoinen olisi tylsä. Luokissa olevat sälekaihtimet ja verhot ovat ulkonäöltään hienot. Oppilaiden kuvaamataidon töitä pitäisi olla enemmän esillä.

Suurin osa **seitsemäsluokista** kokevat koulun kauniiksi ja viihtyisäksi. Koulu on heidän mukaansa muun muassa kivan mallinen ja ihanan värikäs, eli värejä on käytetty paljon. Tosin yhdessä vastauksessa toivottiin erilaista värimaailmaa. Koulun kauneudella on merkitystä, koska värit piristävät ja inspiroivat sekä antavat motivaatiota. Myös sisustuksella on vähän merkitystä oppilaille, tämä voi vaikuttaa myös koulun valintaan. Vain yhden luokan vastauksessa koulua ei pidetä kovin kauniina tai viihtyisänä. Yhdessä seitsemäsluokan vastauksessa toivottiin lisää taideteoksia näkyville kouluun.

Kahdeksaluokkalaisten vastaukset jakautuvat tasaisesti, kun yhden luokan mielestä koulu on kaunis ja viihtyisä, jossa paljon värejä ja tilojen ulkonäöllä on väliä. Muutaman kahdeksaluokan vastauksessa ei ole osattu tehdä yhteistä päätöstä, sillä vastaukseen on kirjoitettu, että koulu on kaunis ja viihtyisä, koulu ei ole kaunis mutta ihan viihtyisä sekä koulu ei ole kaunis eikä viihtyisä. He pitävät kuitenkin koulua ainakin värikkäänä ja avarana sekä ihan viihtyisänä, mutta kaipaavat kouluun lisää vehreyttä. Yhden kahdeksaluokan mielestä värivalinnat ovat huonoja koulussa. Yhdessä vastauksessa on vastattu lyhyesti ja ytimekkäästi "on ja ei" kysymykseen "onko koulu kaunis ja viihtyisä?".

Yhdeksäsluokkalaisten mielipide on myös jakautunut toisen luokan sisällä. Osan mielestä koulussa on liikaa värejä, jotka eivät sovi yhteen. Tämä tekee tilasta rauhattoman, päätä särkee ja "perfektionistia sattuu". Toisen luokan mielestä myös värit ovat huonot, muuten koulu on hyväkuntoinen. Yhdeksäsluokan mielestä koulun olisi voinut rakentaa vähän laadukkaammin, jotta seinissä ei olisi rikkinäisiä laattoja ja haljenneita listoja.

Oppilaskunnan mielestä koulu on kaunis ja viihtyisä, jossa paljon värejä sekä tilat ovat valoisia. Heidän mielestään päiväkodin tiilirakennus ja koulu eivät sovi yhteen. Koulun kalusteet ja seinät eivät ole kestäviä oppilaskunnan mielestä.